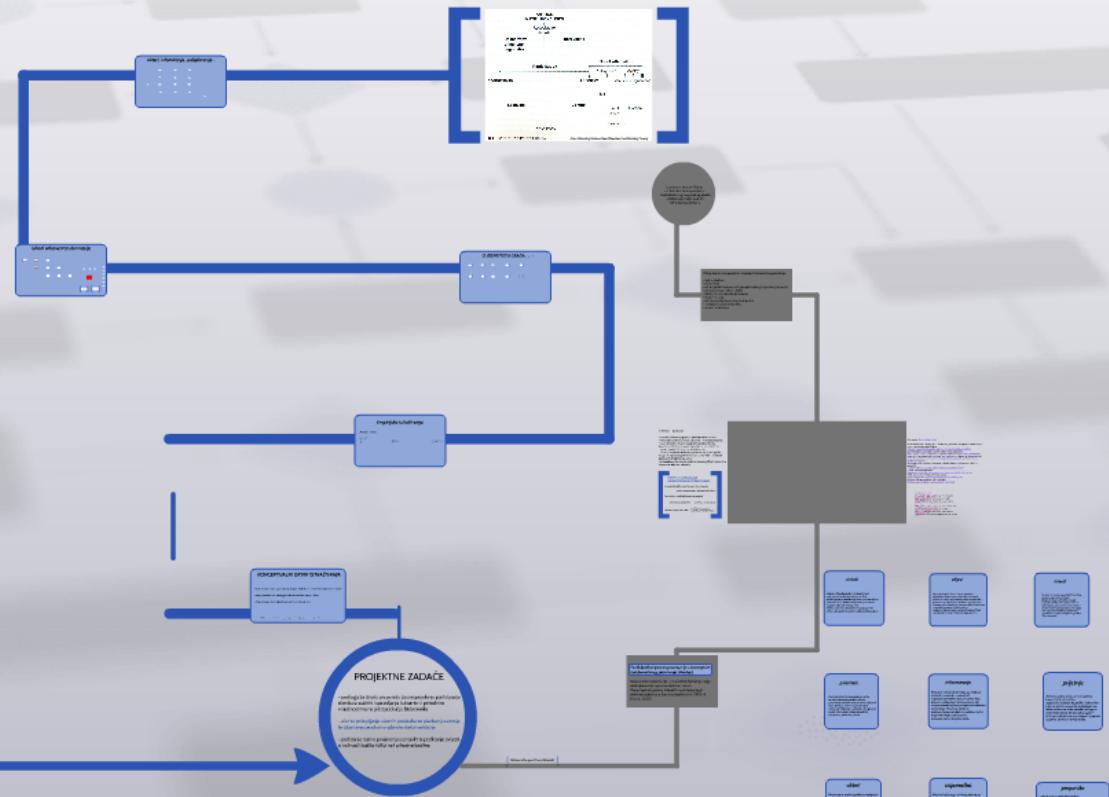

PROVEDBA PARTICIPIJISKOG PROCESA NA PILOT PODRUČJU DUBROVNIKA

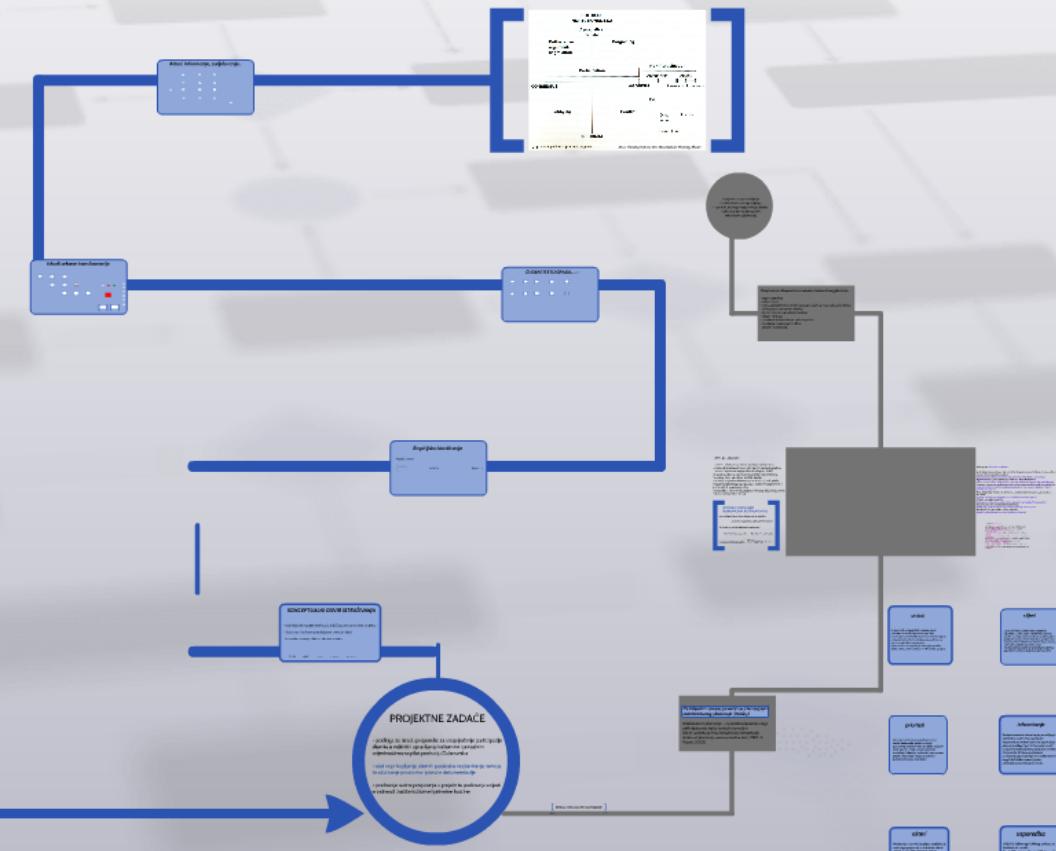
dr. sc. Anka Mišetić
dr. sc. Geran-Marko Miletic

PROVEDBA PARTICIPIJSKOG PROCESA NA PILOT PODRUČJU DUBROVNIKA

dr. sc. Anka Mišetić
dr. sc. Geran-Marko Miletic

PROJEKTNE ZADAĆE

- podloga za izradu preporuke za unaprjeđenje participacije dionika u zaštiti i upravljanju kulturnim i prirodnim vrijednostima na pilot području Dubrovnika
- alat za prikupljanje ulaznih podataka za planiranje razvoja te ažuriranje prostorno-planske dokumentacije
- podizanje razine povjerenja u projekt te podizanje svijesti o važnosti zaštite kulturne i prirodne baštine

Zašto je važno govoriti o participaciji?

MQb - novi kontekst i pretpostavke
ratova, nova paradigmna teorija planiranja
vojnih operacija, ne postoji objektivna
šteta, koju se stvara lokalni teroristički putem
zaborava na
novi trend u formirajućem djelovanju
terorista, koji se odnosi na
varne akcije
i komunikacijsku zajednicu u kojoj se odvija
djelovanje terorista

Ponali prema participaciji uključujući
buduće predstavu u politici, ali i već po
pragu
"Participacija" ovaj osim i u poseb
dugoj povijesnoj vlasti već dugo
počet poljoprivrede, promovirano u sljede
ponudi u logi "participacije".
Dovek 2004.

1980ih i 1990ih - novi kontekst i promjene teorija o društvu, nova paradigma teorija planiranja
- **postmoderna promišljanja:** ne postoji objektivna spoznaja, istina se stvara kroz komunikaciju, putem stvaranja konsenzusa

Habermasova teorija komunikacijskog djelovanja:

- građanska javnost opisuje se preko skupina zainteresiranih aktera
- društvo je komunikacijska zajednica u kojoj se odluke donose interdisciplinarno kroz komunikaciju, pregovaranje, interakciju

Pomak prema participaciji: uključivanje većeg broja građana u politiku, ali i veći broj političkih pitanja

"Participacija čini očitom i tjesnu povezanost dvaju momenata: ulazak većeg dijela populacije u polje političkog... promatrano s druge strane, to se pokazuje kao intenzivno politiziranje života..." (Zeman, 2004.)

Participativni proces povezan je s konceptom *kolaborativnog planiranja (Healey)*

Kolaborativno planiranje - ne predstavlja teoriju nego oblik djelovanja koji je teorijski utemeljen.

Dio je zaokreta prema interaktivnoj interpretaciji aktivnosti planiranja (*communicative turn*), 1990-ih.
(Harris, 2002.)

Pitanja koja su usko povezana s metodom kolaborativnog planiranja:

- pojam zajednice
- odnosi moći
- odnos globalnih ekonomskih utjecaja i lokalnog/regionalnog konteksta
- odnos prema prirodnom okolišu
- kultura i sistemi upravljanja/vođenja
- dizajn institucija
- tehnokratska kontrola i priroda ekspertiza
- medijacije i rješavanje konflikta
- prostorno planiranje

Usmjereni na promišljanje:

- o demokratskom upravljanju;
- kontroli urbanog i regionalnog okoliša
  - oblikovanju manje nasilnih mehanizama planiranja

PROJEKTNE ZADAĆE

- podloga za izradu preporuke za unaprjeđenje participacije dionika u zaštiti i upravljanju kulturnim i prirodnim vrijednostima na pilot području Dubrovnika
- alat za prikupljanje ulaznih podataka za planiranje razvoja te ažuriranje prostorno-planske dokumentacije
- podizanje razine povjerenja u projekt te podizanje svijesti o važnosti zaštite kulturne i prirodne baštine

KONCEPTUALNI OKVIR ISTRAŽIVANJA

- ideja kolaborativnog planiranja koja je obilježila postmoderne planerske prakse
- ideja javnosti kao heterogene društvene formacije - akteri
- Bassandova tipologija aktera u urbanom prostoru

Urban
Plan
ing
in
Arch
it
ecture
and
Pla
n
ning
in
C
roatia

Zagreb
University
Faculty
of
Architecture
and
Planning

Urban
Planning
Academy
Zagreb
University
Faculty
of
Architecture
and
Planning

Urban
Planning
Academy
Zagreb
University
Faculty
of
Architecture
and
Planning

politički – osobe koje aktivno djeluju u političkim
članovima predstavnika riječkih i političkih stranaka
dovode političke odluke u svrhu građevine političkih
uzgajivača

ekonomski stručnjaci: poduzetnici, direktori, članovi i predsjednici uprava i slična zanimanja koje karakterizira da se u svakodnevnom djelovanju vode logikom poslovanja pri čemu im je jedan od najvažnijih ciljeva/zadataka – uspješno upravljanje koje donosi ekonomsku dobit – akteri zainteresirani za poslovanje

stručnjaci različitih profila, koji u svom svakodnevnom poslu rješavaju različite vrste problema vodeći se principima struke i primjenjujući stručna znanja i kompetencije, djeluju iz perspektive struke (npr. stručnjaci za područja prostora i građenja, turizma, obrazovanja, povijesti, mora i priobalja i dr.) - akteri zainteresirani za profesionalnu/strukovnu afirmaciju

akteri civilnog društva organizirani u udruge radi promicanja različitih vrijednosti ili specifičnih aktivnosti (tradicija, ekologija, i dr.) – akteri zainteresirani za promicanje specifičnih vrijednosti i načina života

kulturni akteri koji u svakodnevnom radu stvaralački ili na drugi način doprinose razvoju i/ili održavanju kulturnog sektora – kulturno-umjetničke produkcije ili kulturne baštine (glazbeni, likovni i dramski umjetnici, književnici, konzervatori, kustosi...)

Empirijska istraživanja

Metoda i uzorak

Kombiniranje kvantitativnih i kvalitativnih istraživačkih metoda:

Anketa
Intervju
Fokus grupa

• polu-strukturirani intervju s pripadnicima
društvene kulture i znanstvene scene
1. fokus grupa: pojedinci uključeni u rad inicijativa i
udružaja, odnosno, organizacija civilnog društva
2. fokus grupa: članovi lokalnih ogranaka političkih
stranaka

Anketno istraživanje je provedeno primjenom on-line upitnika
264 ispitanika
ekonomski sektor (76 ispitanika)
strukuci različitih profila koji se bave prostorom (60 ispitanika)
akten kulturnog i crnog sektora (51)
studenci (77)

Kombiniranje kvantitativnih i
kvalitativnih istraživačkih metoda:

Anketa
Intervju
Fokus grupa

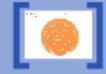
Anketno istraživanje je provedeno primjenom on-line upitnika
264 ispitanika
ekonomski akteri (76 ispitanika)
stručnjaci različitih profila koji se bave prostorom (60 ispitanika)
akteri kulturnog i civilnog sektora (51)
studenti (77)

8 polu-strukturiranih intervjeta s pripadnicima
dubrovačke kulturne i znanstvene scene

1. fokus grupa: pojedinci uključeni u rad inicijativa i
udruga, odnosno, organizacija civilnog društva
2. fokus grupa: članovi lokalnih ogranaka političkih
stranaka

O IDENTITETU GRADA...

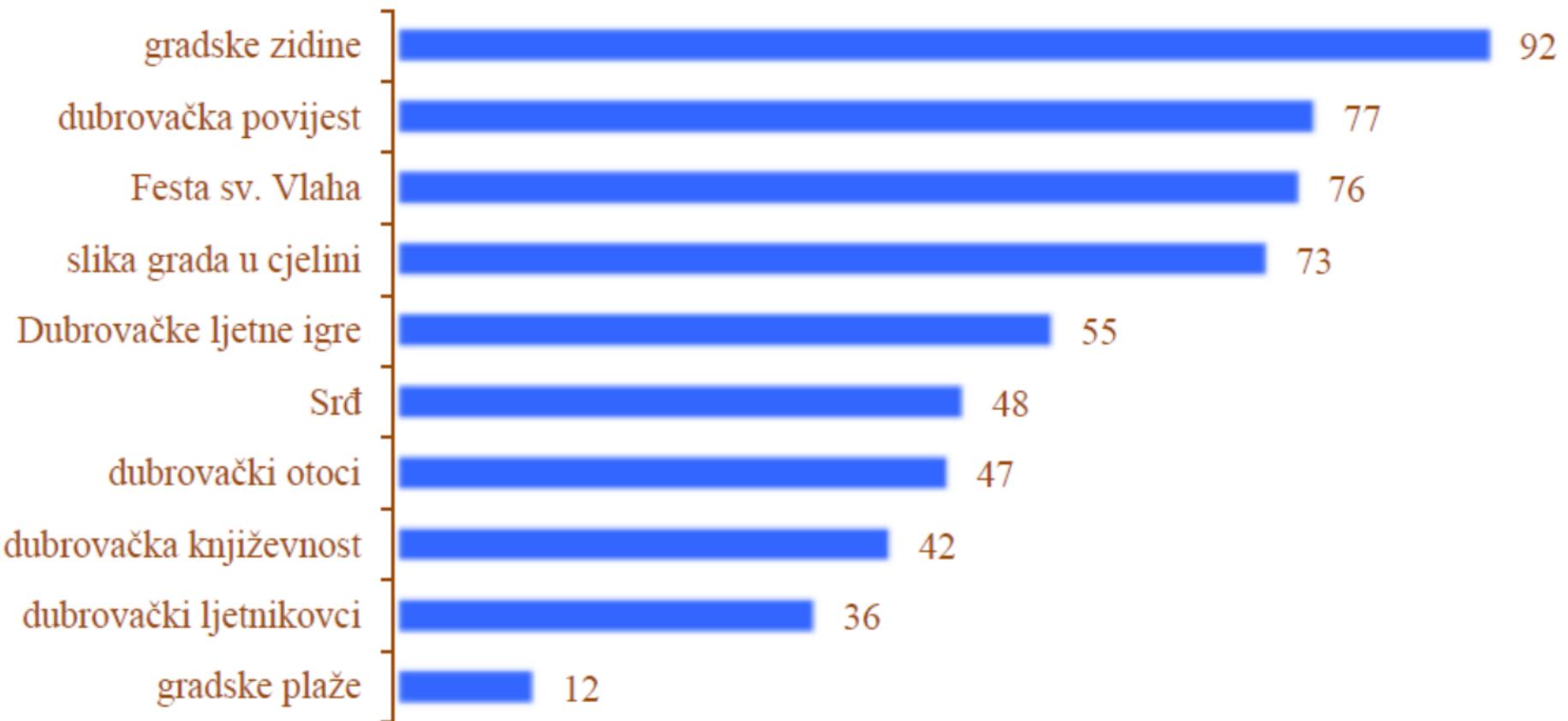
• Detaljaj o identitetu grada ŠIBENIK na stranici
Dalmatika.
• Za više informacija, posjetite stranicu našeg grada ŠIBENIK.
• © PREDSTAVNIK DZAVNOVODA GRADA ŠIBENIK.

- Važnost pojedinih elemenata BAŠTINE za identitet Dubrovnika.
- Koji su simboli grada danas najviše zanemareni?
- O PRIRODnim znamenitostima Dubrovnika.

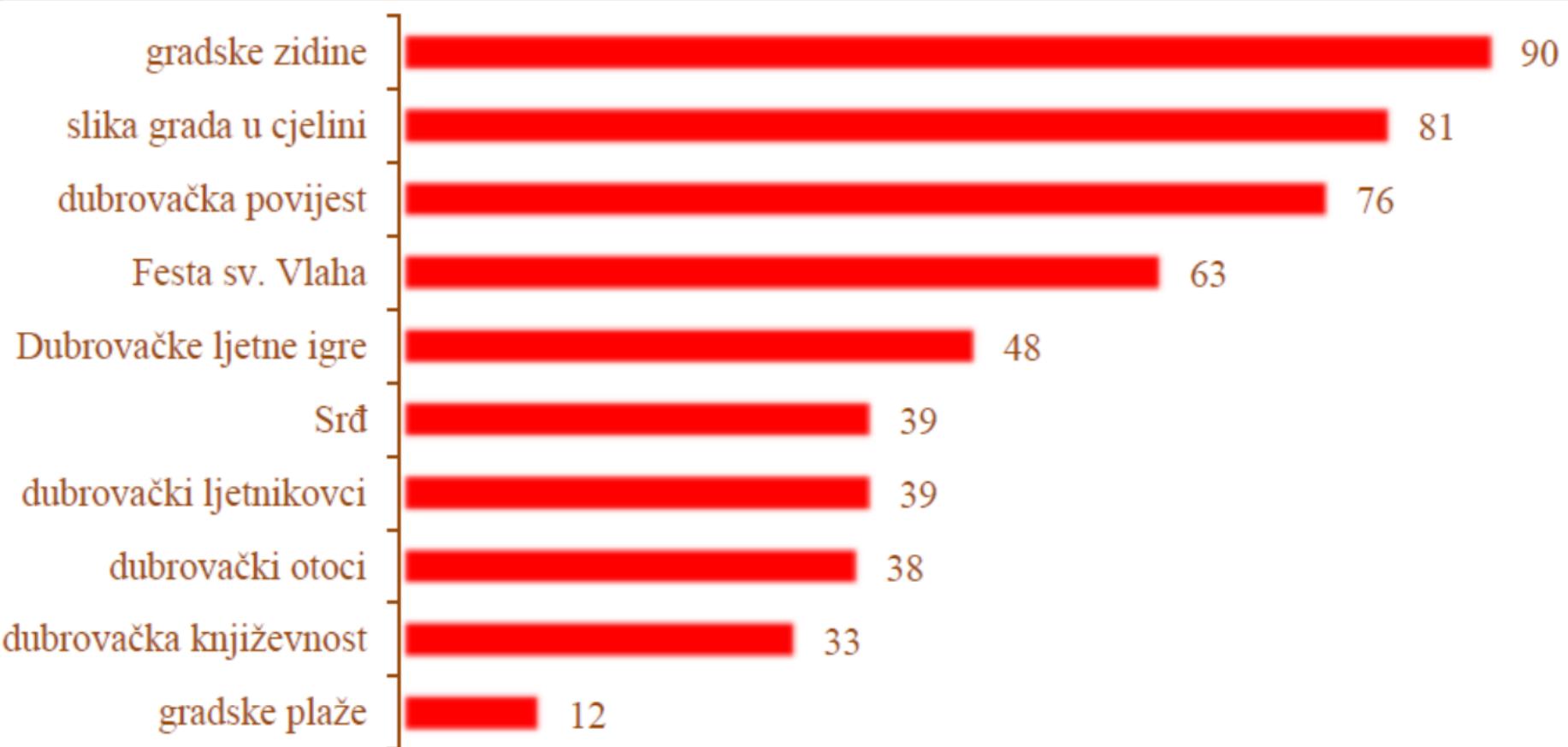

SLIKA 1 Procjena aktera iz ekonomskog sektora o važnosti pojedinih elemenata za identitet Dubrovnika (%)*

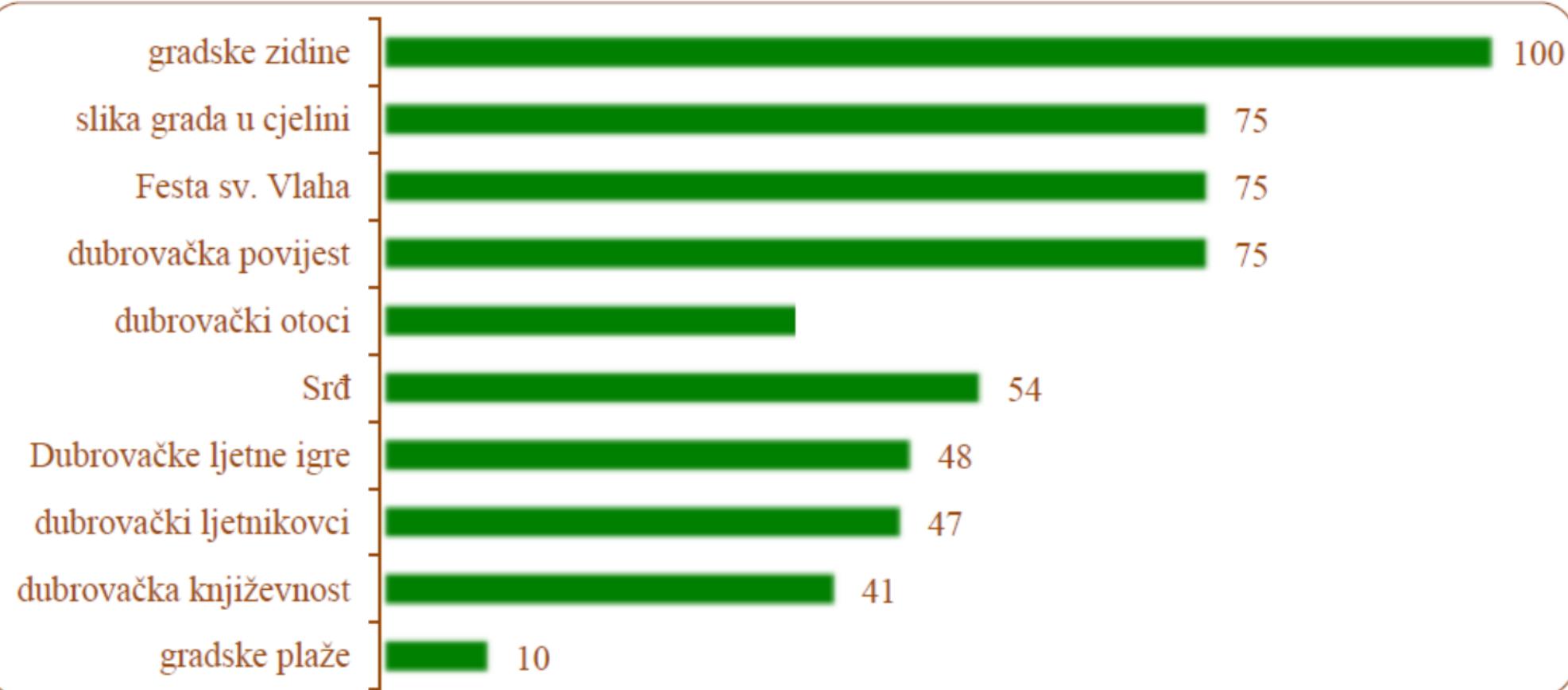
* Prikazan je udio ocjene *izrazito*.

SLIKA 4 Procjena anketiranih stručnjaka o važnosti pojedinih elemenata za identitet Dubrovnika (%)*

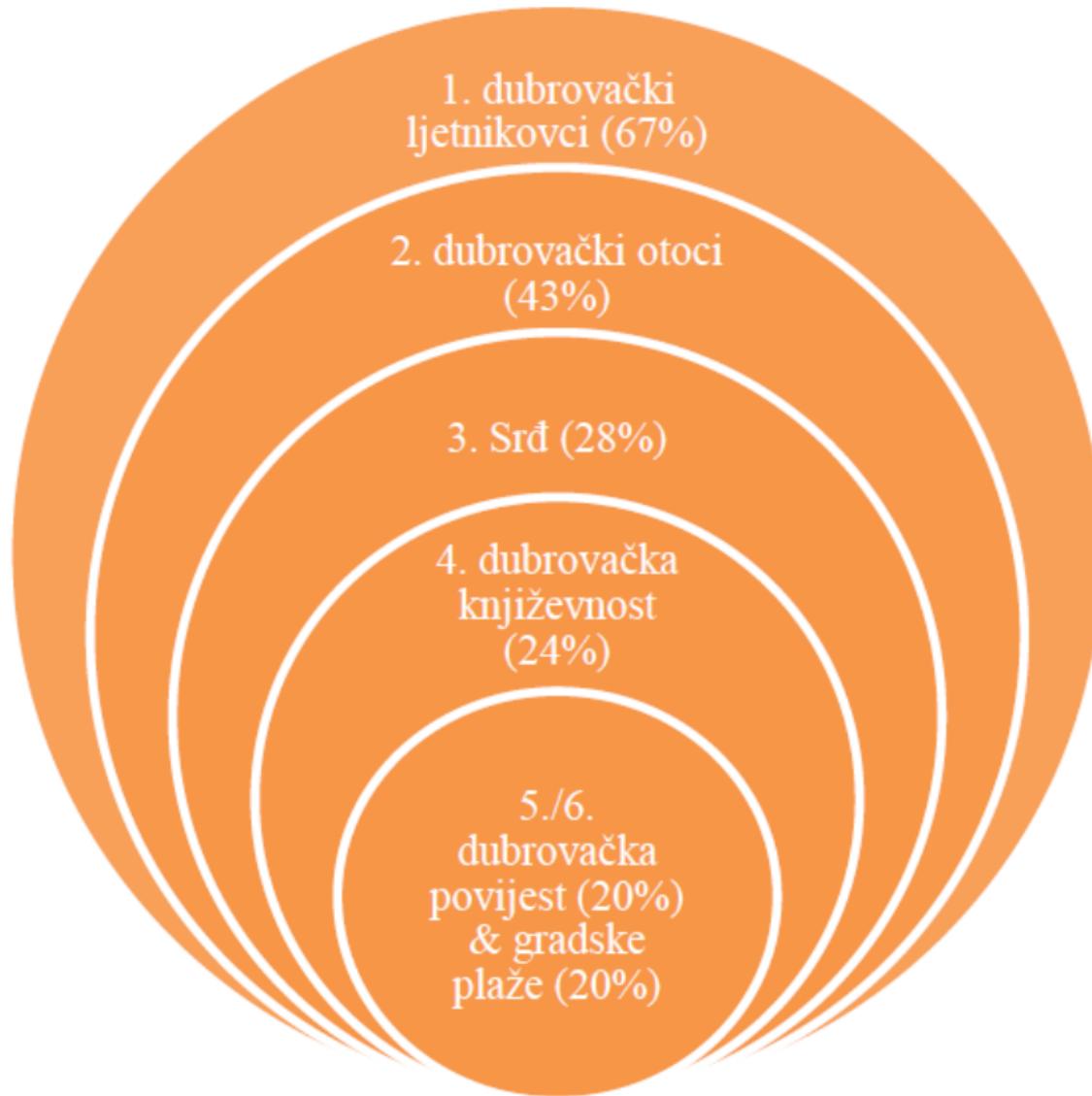
* Prikazan je udio ocjene *izrazito*.

SLIKA 7 Procjena aktera iz kulture i civilnog sektora o važnosti pojedinih elemenata za identitet Dubrovnika (%)*

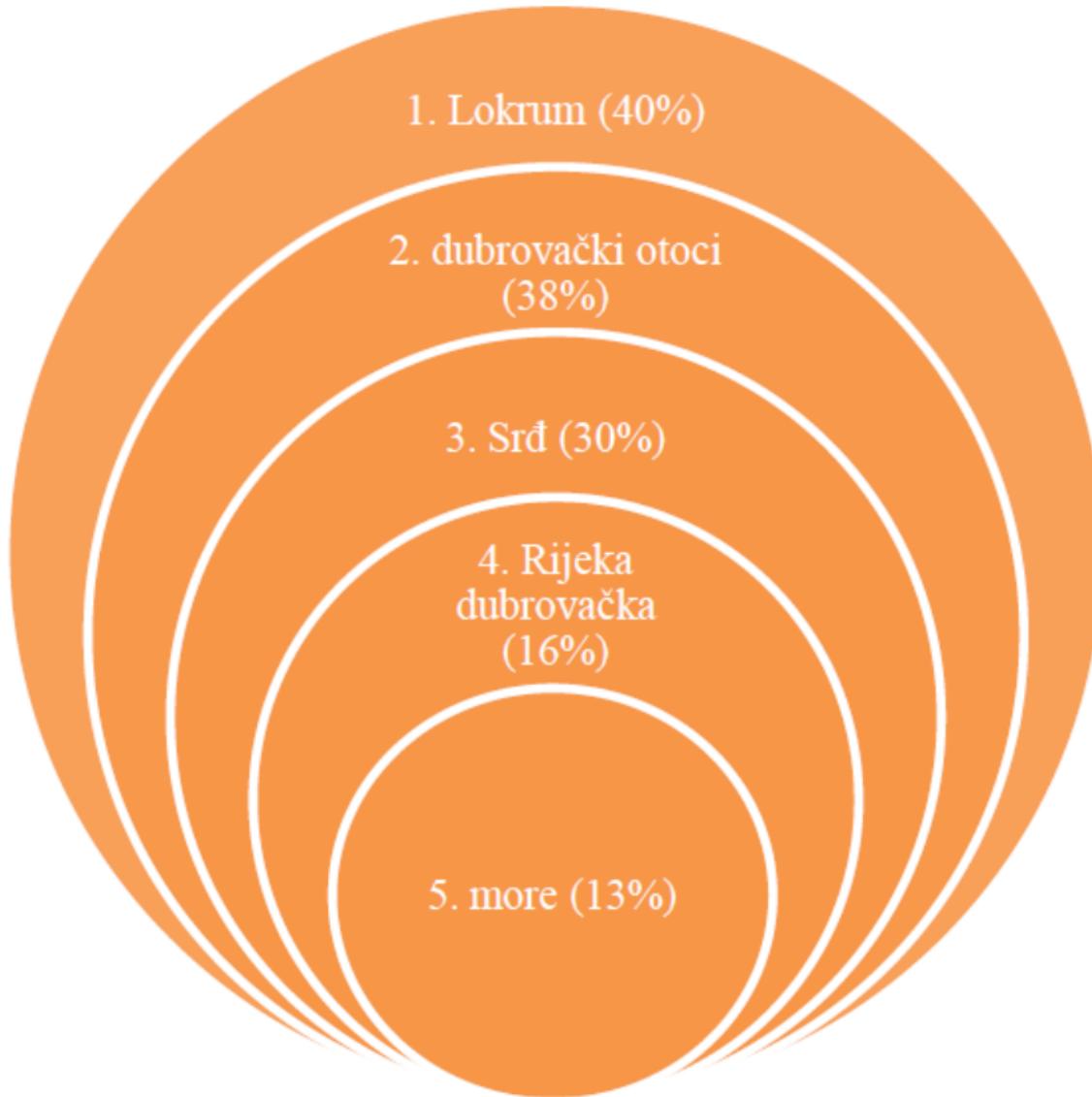

* Prikazan je udio ocjene *izrazito*.

SLIKA 2 Popis simbola grada Dubrovnika koji su po mišljenju aktera iz ekonomskog sektora najviše zanemareni (%)

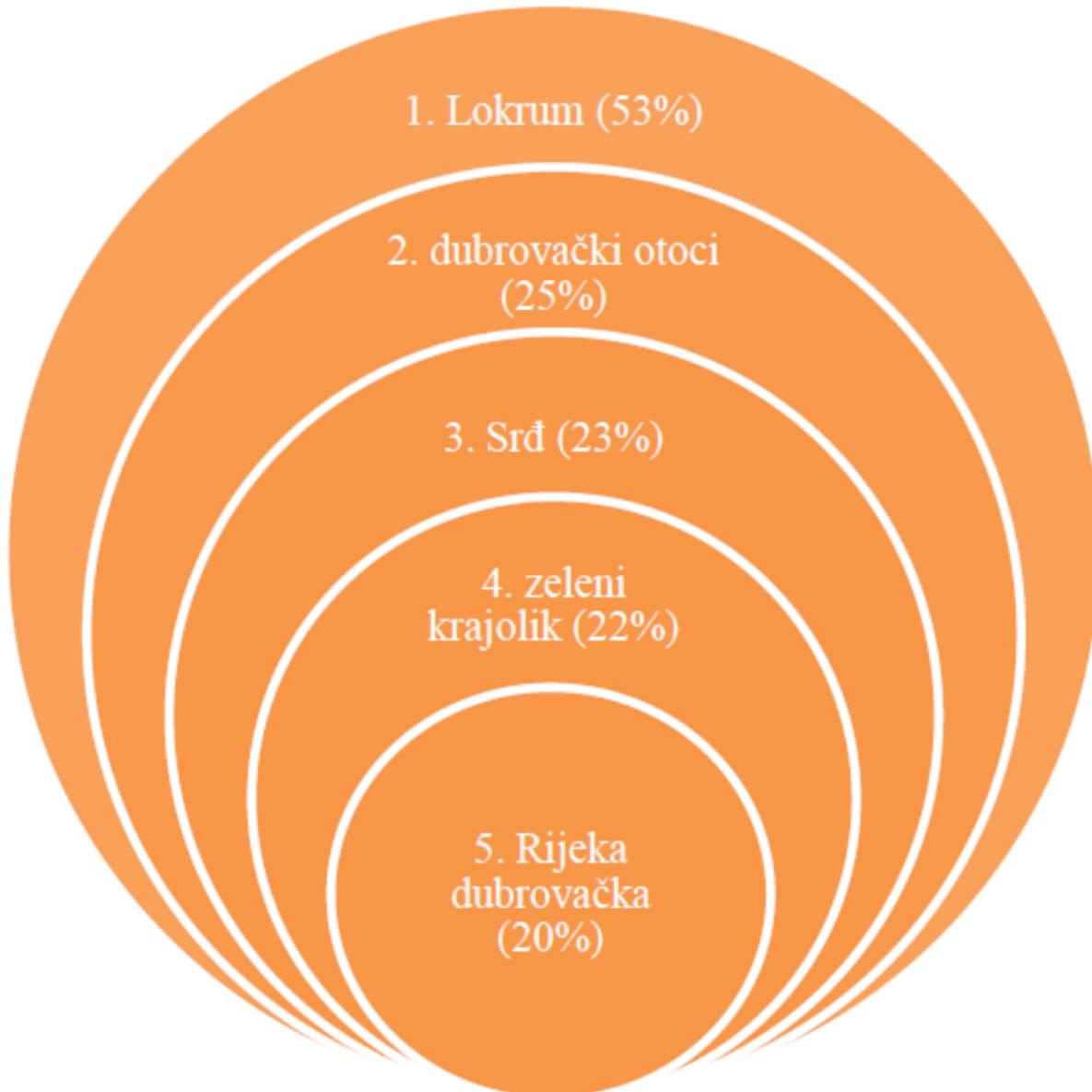
SLIKA 3 Popis najprepoznatljivih prirodnih znamenitosti po mišljenju aktera iz ekonomskog sektora (%)

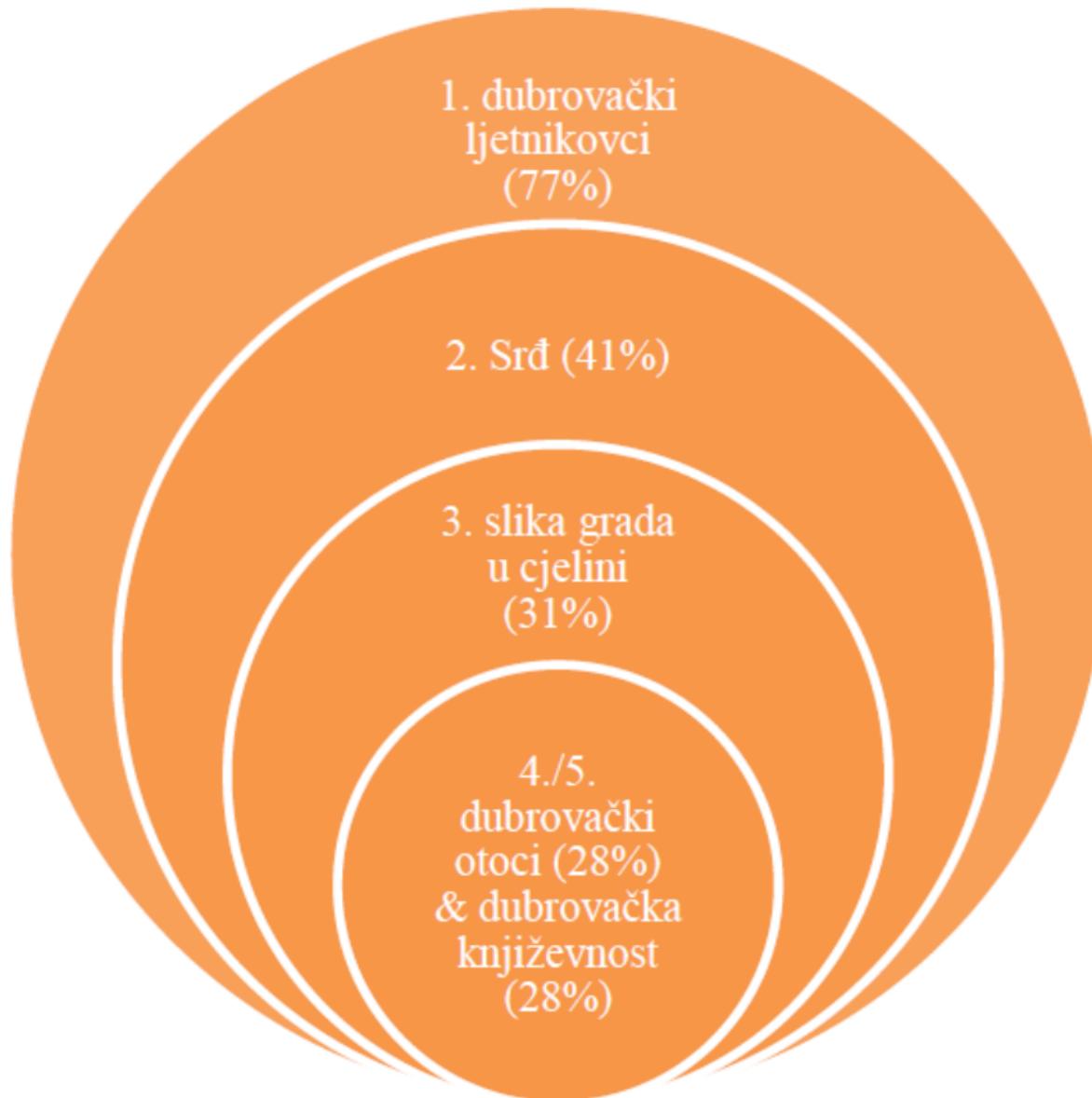
SLIKA 5 Popis simbola grada Dubrovnika koji su po mišljenju anketiranih stručnjaka najviše zanemareni (%)

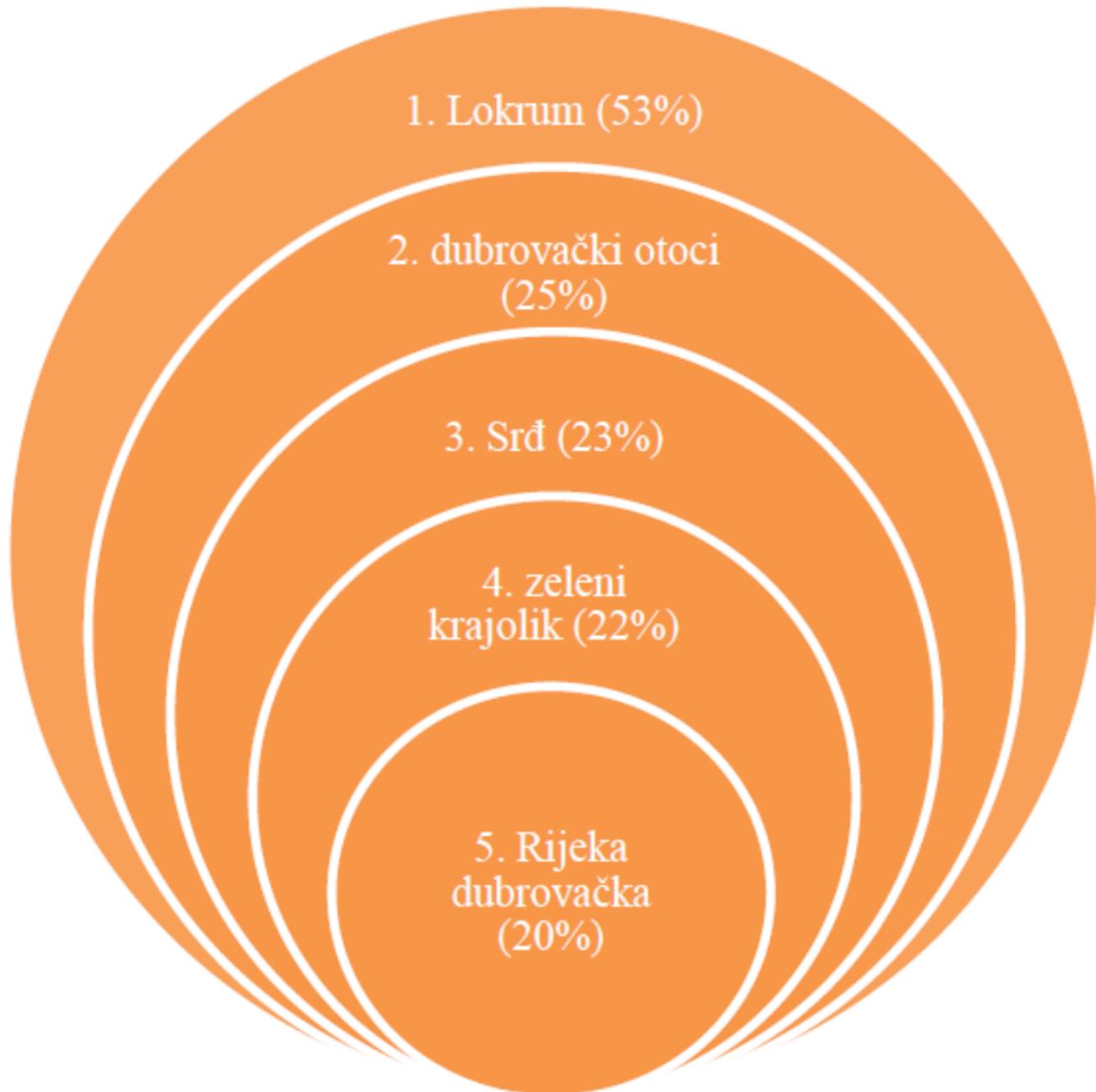
SLIKA 6 Popis najprepoznatljivih prirodnih znamenitosti po mišljenju anketiranih stručnjaka (%)

SLIKA 8 Popis simbola grada Dubrovnika koji su po mišljenju aktera iz kulture i civinog sektora najviše zanemareni (%)

SLIKA 6 Popis najprepoznatljivih prirodnih znamenitosti po mišljenju anketiranih stručnjaka (%)

1. ispitanici najviše primjećuju nebrigu za ljetnikovce i dubrovačke otoke, zatim za Srđ, dubrovačku književnost, sliku grada u cjelini, te gradske plaže

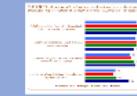
2. prirodne znamenitosti: otoci (Lokrum) i Srđ

3. tri glavna simbola grada:

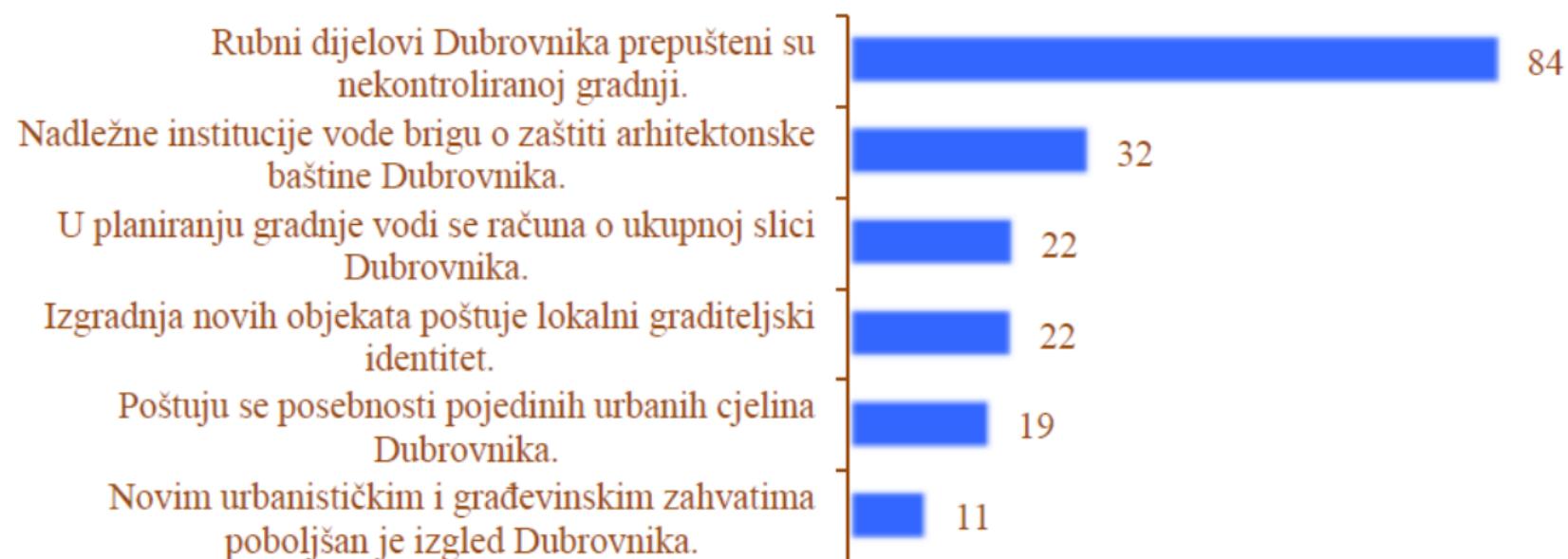
- gradske zidine
- slika grada u cjelini
- dubrovačka povijest

Ishodi urbane transformacije

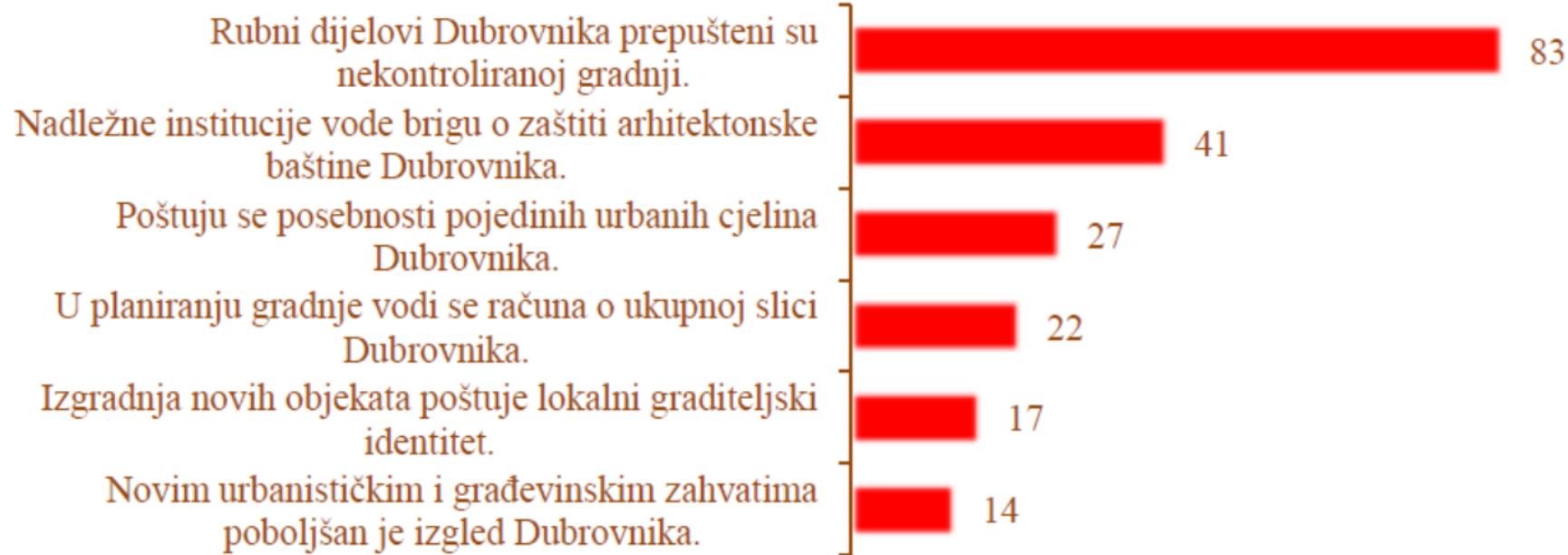

SLIKA 13 Mišljenje aktera iz ekonomskog sektora o pojedinim aspektima urbane preobrazbe Dubrovnika (%)*

* Prikazan je zbroj udjela ocjena *uglavnom se slažem* i *u potpunosti se slažem*.

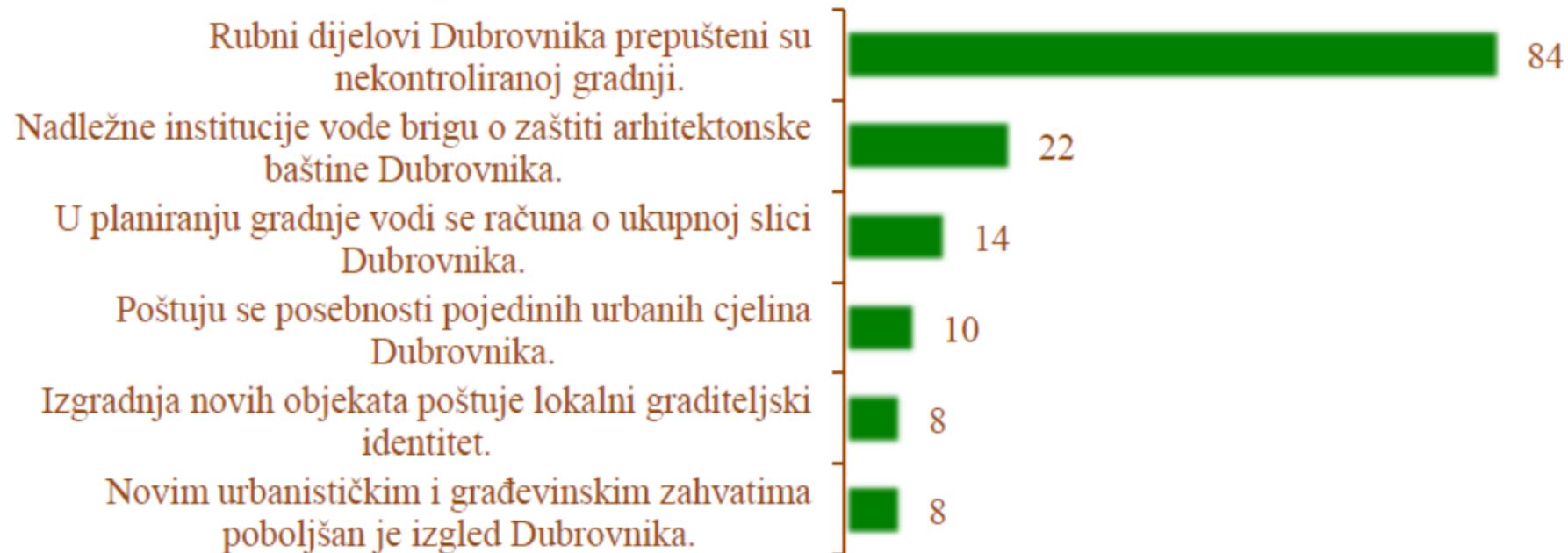
SLIKA 17 Mišljenje anketiranih stručnjaka o pojedinim aspektima urbane preobrazbe Dubrovnika (%)*)

* Prikazan je zbroj udjela ocjena *uglavnom se slažem* i *u potpunosti se slažem*.

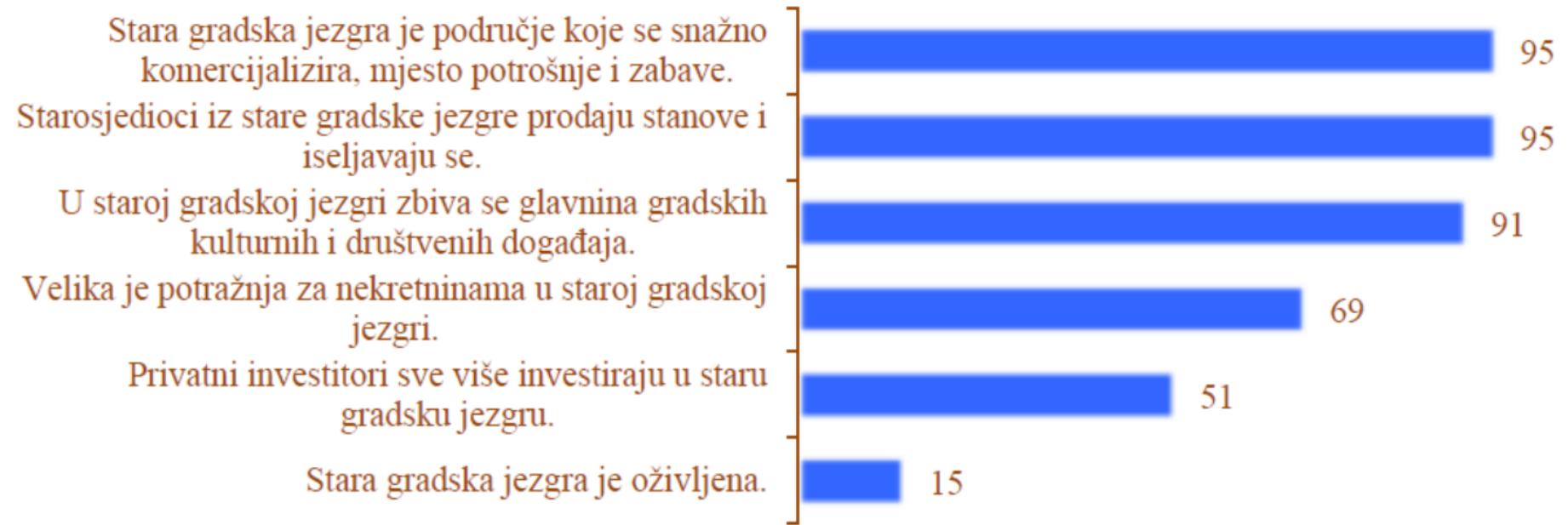
SLIKA 21 Mišljenje aktera kulture i civilnog sektora o pojedinim aspektima urbane preobrazbe Dubrovnika (%)*

* Prikazan je zbroj udjela ocjena *uglavnom se slažem* i *u potpunosti se slažem*.

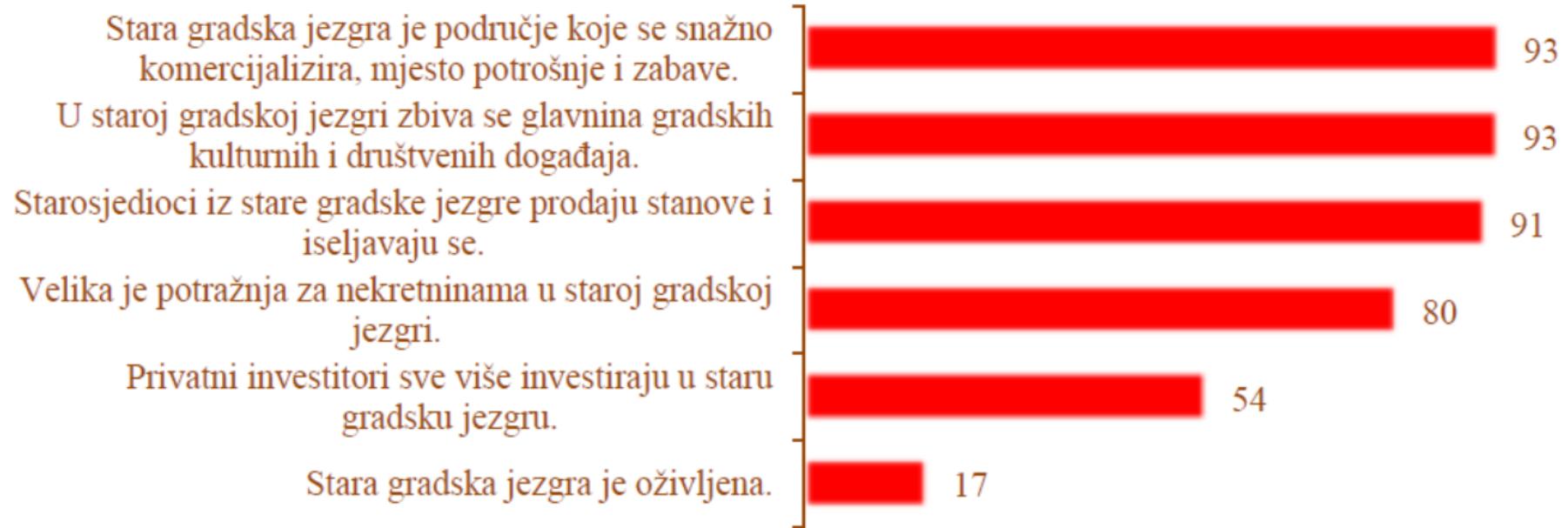
SLIKA 14 Percepcija promjena u povijesnoj jezgri Dubrovnika iz perspektive aktera iz ekonomskog sektora (%)*

* Prikazan je zbroj udjela ocjena *uglavnom se slažem* i *u potpunosti se slažem*.

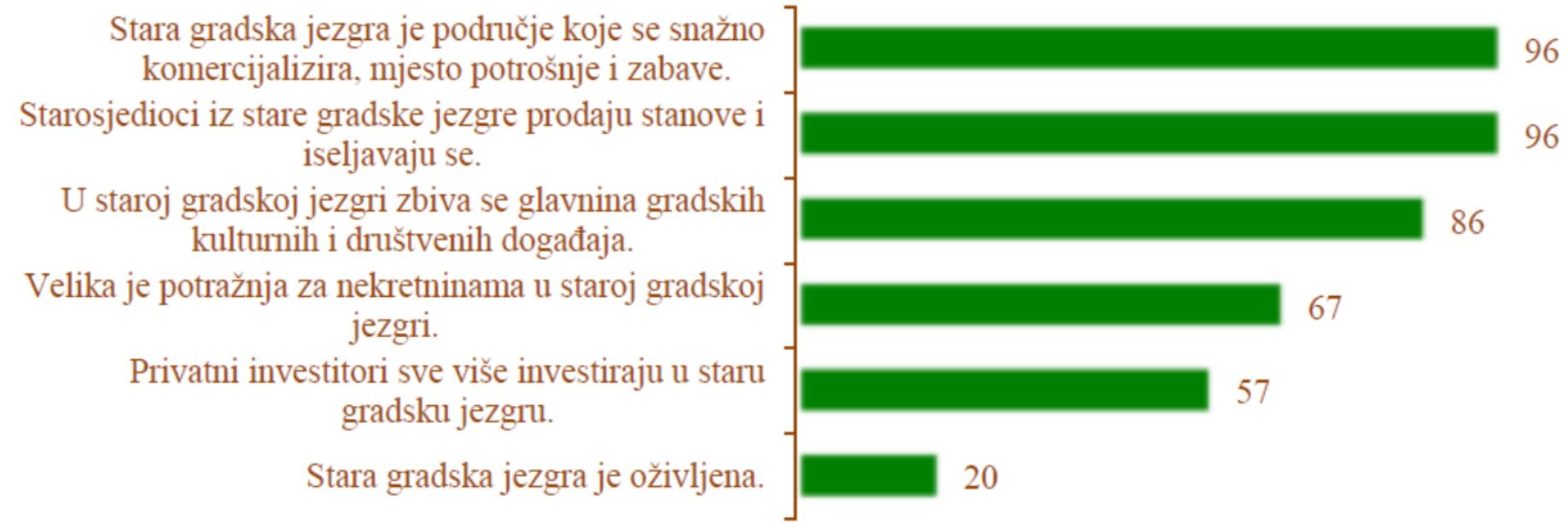
SLIKA 18 Percepcija promjena u povijesnoj jezgri Dubrovnika iz perspektive anketiranih stručnjaka (%)^{*}

* Prikazan je zbroj udjela ocjena *uglavnom se slažem* i *u potpunosti se slažem*.

SLIKA 22 Percepcija promjena u povijesnoj jezgri Dubrovnika iz perspektive aktera iz kulture i civilnog sektora (%)*

* Prikazan je zbroj udjela ocjena *uglavnom se slažem* i *u potpunosti se slažem*.

SLIKA 15 Procjena utjecaja UNESCO-ove zaštite povijesne jezgre na pojedine aspekte razvoja Dubrovnika iz perspektive aktera iz ekonomskog sektora (%)*

SLIKA 19 Procjena utjecaja UNESCO-ove zaštite povijesne jezgre na pojedine aspekte razvoja Dubrovnika iz perspektive anketiranih stručnjaka (%)*

* Priljev je zbroj udjela ocjena *prilično* i *izrazito*.

SLIKA 23 Procjena utjecaja UNESCO-ove zaštite povijesne jezgre na pojedine aspekte razvoja Dubrovnika iz perspektive aktera iz kulture i civilnog sektora (%)*

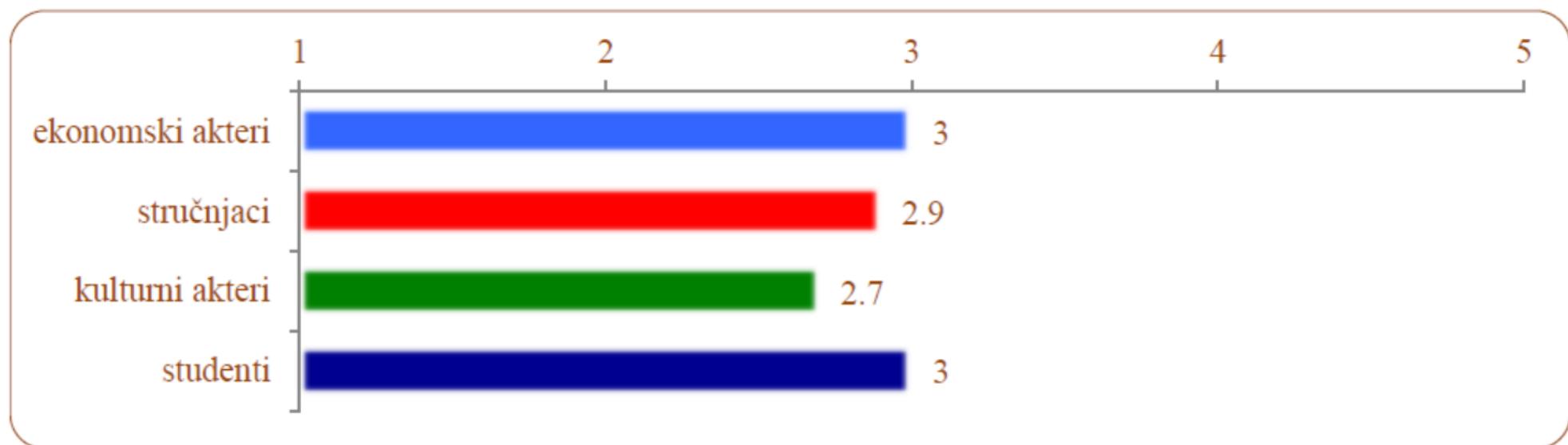

* Prikazan je zbroj udjela ocjena *prilično* i *izrazito*.

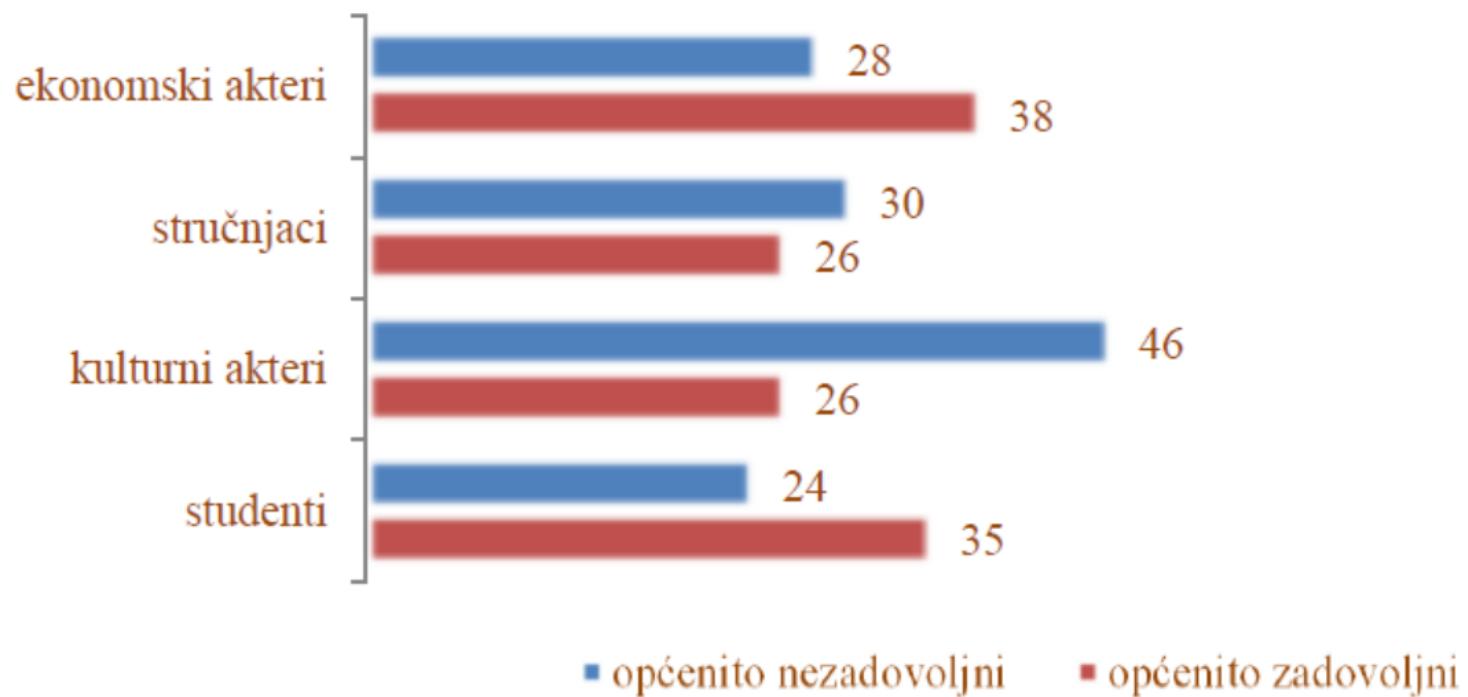
OPĆENITA OCJENA STANJA U POVIJESNOJ JEZGRI

SLIKA 29 Zadovoljstvo postojećom razinom uređenja i konzervacije povijesne jezgre – usporedba srednjih ocjena za sva četiri poduzorka*

* Zadovoljstvo je ocjenjivano na skali od 1 – izrazito sam nezadovoljan/na do 5 – izrazito sam zadovoljan/na

SLIKA 30 Zadovoljni postojećom razinom uređenja i konzervacije povijesne jezgre - usporedba udjela općenito zadovoljnog i općenito nezadovoljnog za sva četiri poduzorka (%)*

SLIKA 31 Prihvatljivost mogućih, općih ciljeva revitalizacije povijesne gradske jezgre Dubrovnika – usporedba zbroja udjela odgovora *prilično* i *izrazito* za sva četiri poduzorka (%)

SLIKA 34 Procjena aktera iz ekonomskog sektora o prikladnosti pojedinih djelatnosti za povijesnu gradsku jezgru Dubrovnika (%)*

* Prikazan je zbroj udjela ocjena *prilično* i *izrazito*.

SLIKA 37 Procjena anketiranih stručnjaka o prikladnosti pojedinih djelatnosti za povijesnu gradsku jezgru Dubrovnika (%)*

* Prikazan je zbroj udjela ocjena *prilično* i *izrazito*.

SLIKA 40 Procjena aktera iz kulture i civilnog sektora o prikladnosti pojedinih djelatnosti za povijesnu gradsku jezgru Dubrovnika (%)*

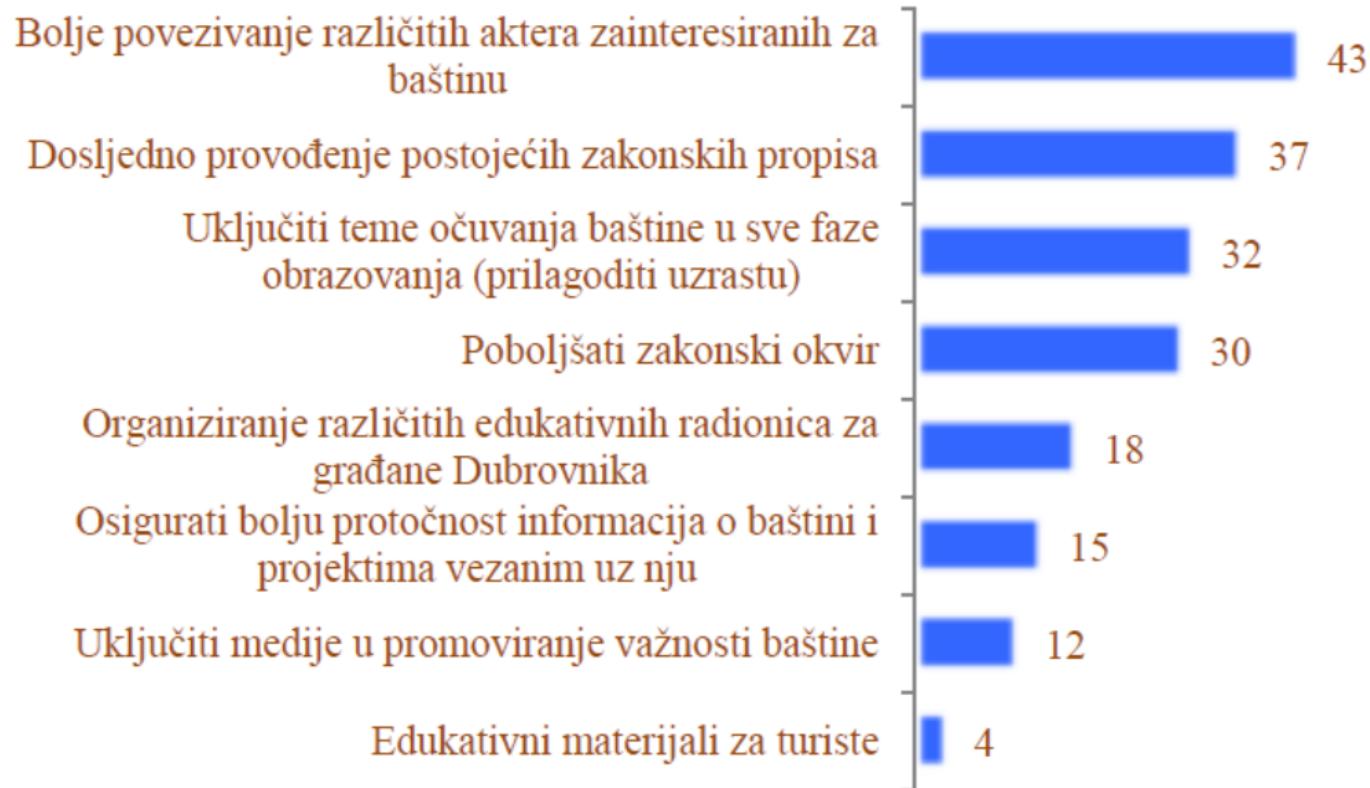

* Prikazan je zbroj udjela ocjena *prilično* i *izrazito*.

PRIORITETI

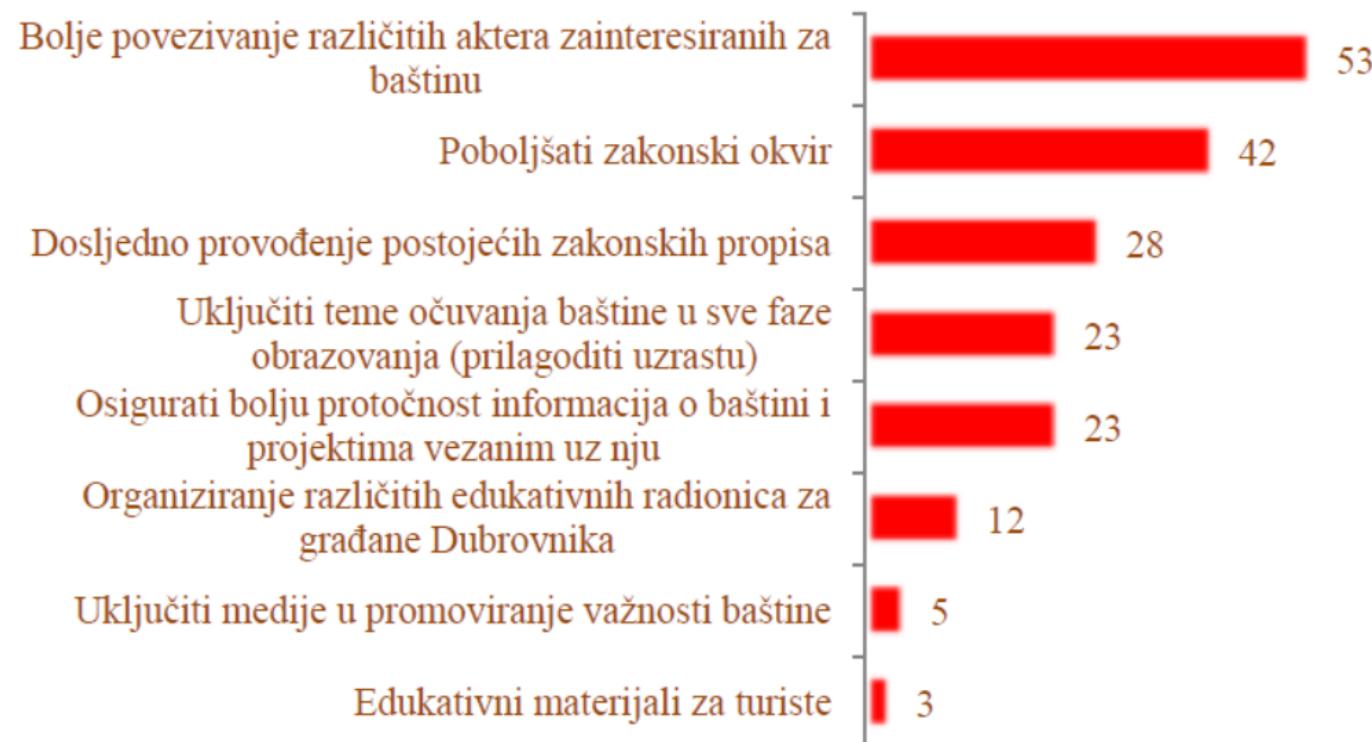
SLIKA 44 Najbolji načini za unaprijeđenje razine zaštite dubrovačke baštine – pogled iz perspektive aktera iz ekonomskog sektora (%)*

* Bilo je moguće izdvojiti 2 prioriteta, pa je udio za svaki prioritet izračunat u odnosu na ukupan broj ispitanika u poduzorku.

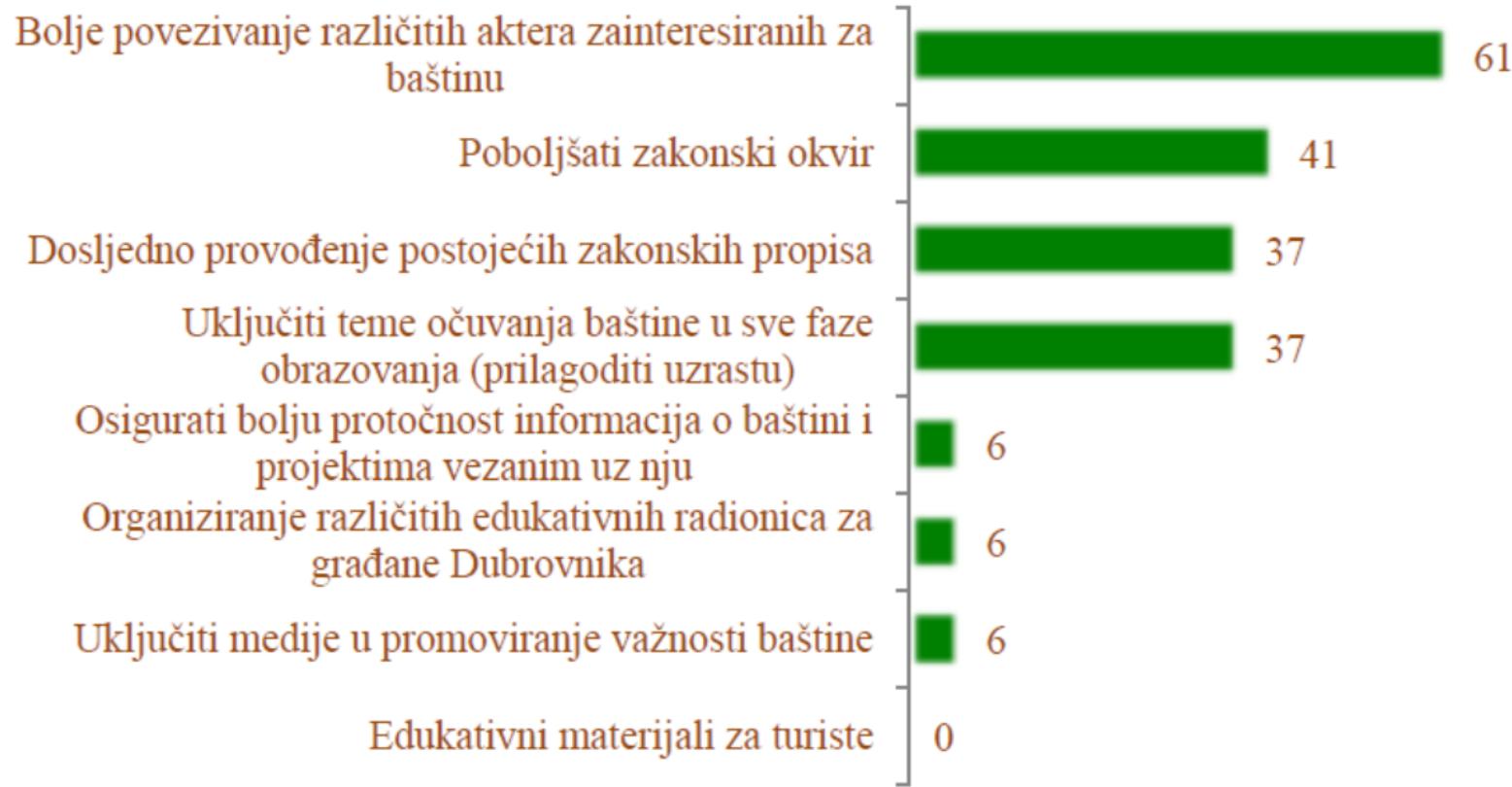
SLIKA 45 Najbolji načini za unaprijeđenje razine zaštite dubrovačke baštine – pogled iz perspektive anketiranih stručnjaka (%)*

* Bilo je moguće izdvojiti 2 prioriteta, pa je udio za svaki prikazani prioritet izračunat u odnosu na ukupan broj ispitanika u poduzorku.

SLIKA 46 Najbolji načini za unaprijeđenje razine zaštite dubrovačke baštine – pogled iz perspektive aktera iz kulture i civilnog sektora (%)*

* Bilo je moguće izdvojiti 2 prioriteta, pa je udio za svaki prikazani prioritet izračunat u odnosu na ukupan broj ispitanika u poduzorku.

SLIKA 33 Procjena aktera iz ekonomskog sektora o važnosti pojedinih kriterija za planiranje razvoja Dubrovnika (%)^{*}

* Prikazan je zbroj udjela ocjena prilično i izrazito.

SLIKA 36 Procjena anketiranih stručnjaka o važnosti pojedinih kriterija za planiranje razvoja Dubrovnika (%)*

SLIKA 39 Procjena aktera iz kulture i civilnog sektora o važnosti pojedinih kriterija za planiranje razvoja Dubrovnika (%)^{*}

* Prilazan je zbroj udjela ocjena prilično i izrazito.

Akteri, infomiranje, sudjelovanje...

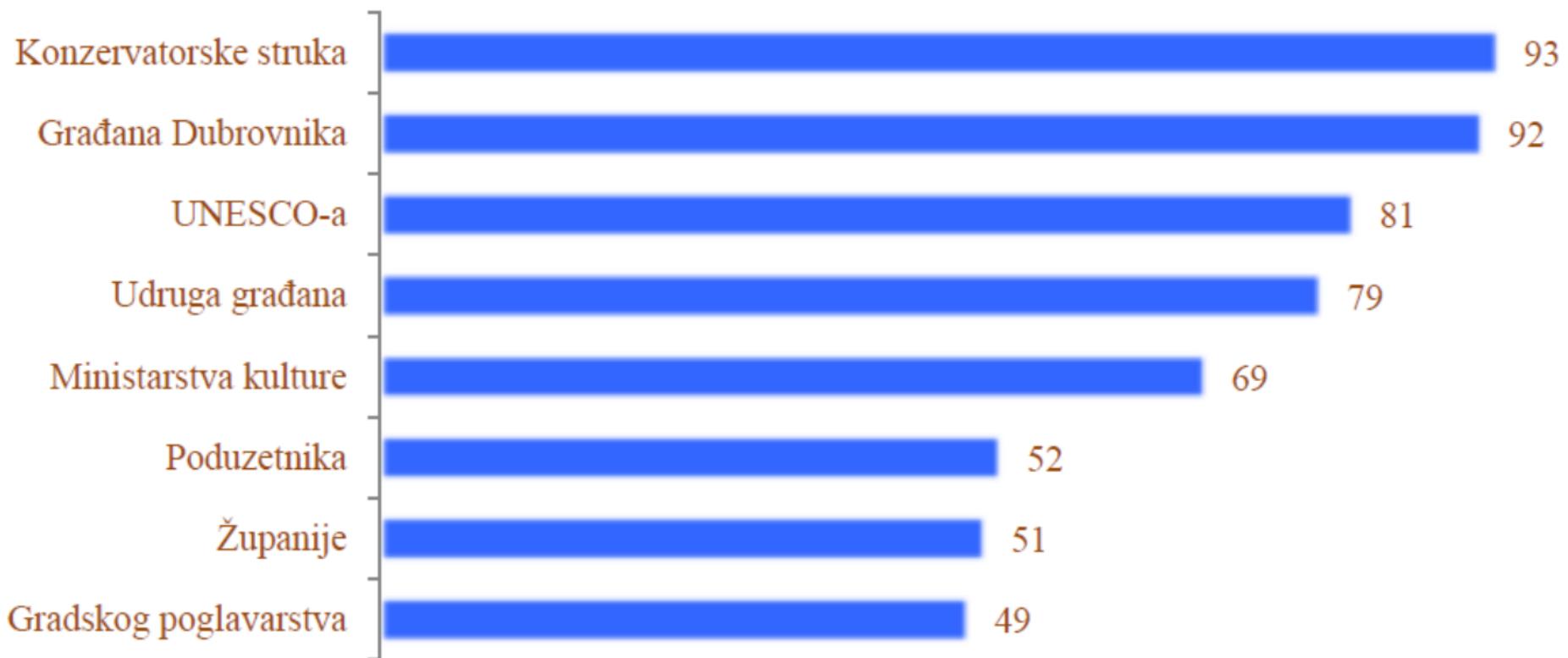

ZAINTERESIRANOST

SLIKA 48 Procjena zainteresiranosti dubrovačke javnosti za informacije o gradskim razvojnim projektima - usporedba zbroja udjela odgovora *donekle* i *izrazito* za sva četiri poduzorka (%)

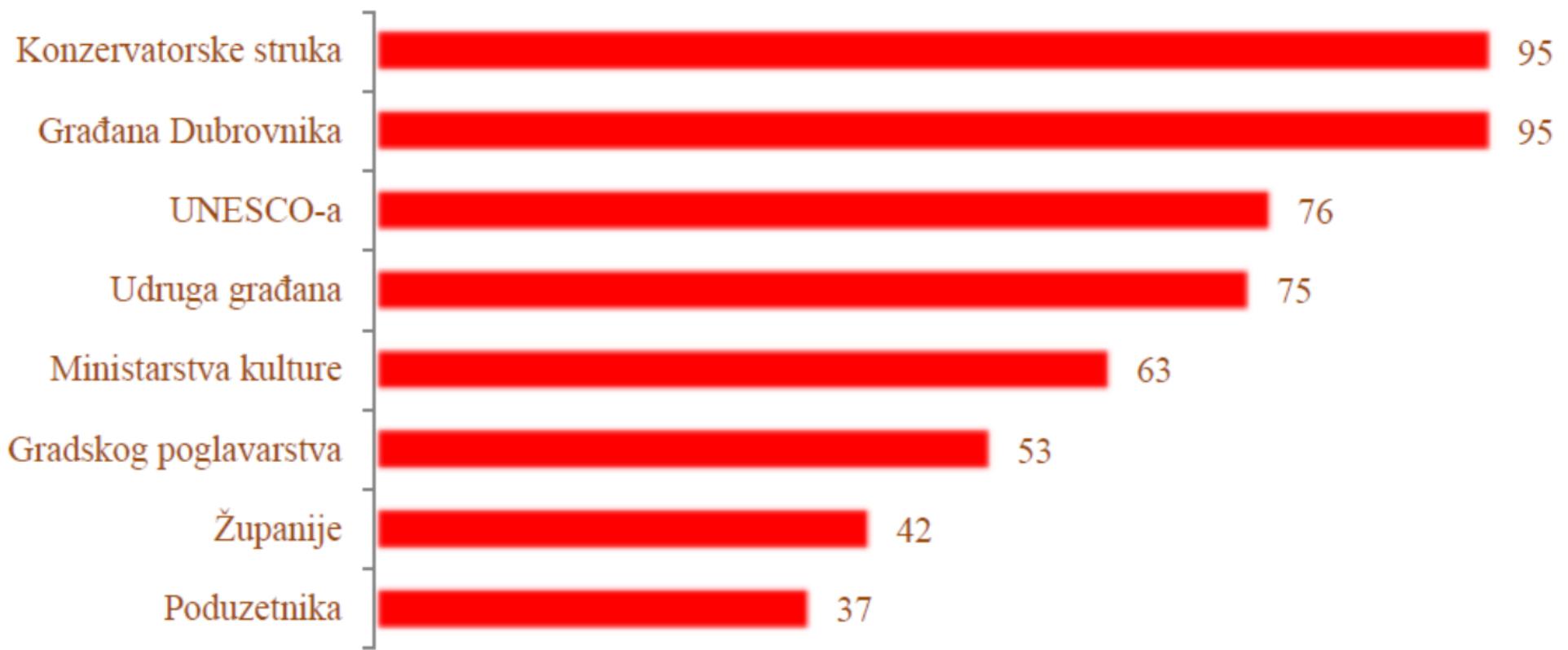

SLIKA 32 Procjena važnosti mišljenja pojedinih aktera za planiranje razvojnih projekata u Dubrovniku – pogled iz perspektive ekonomskog sektora (%)*

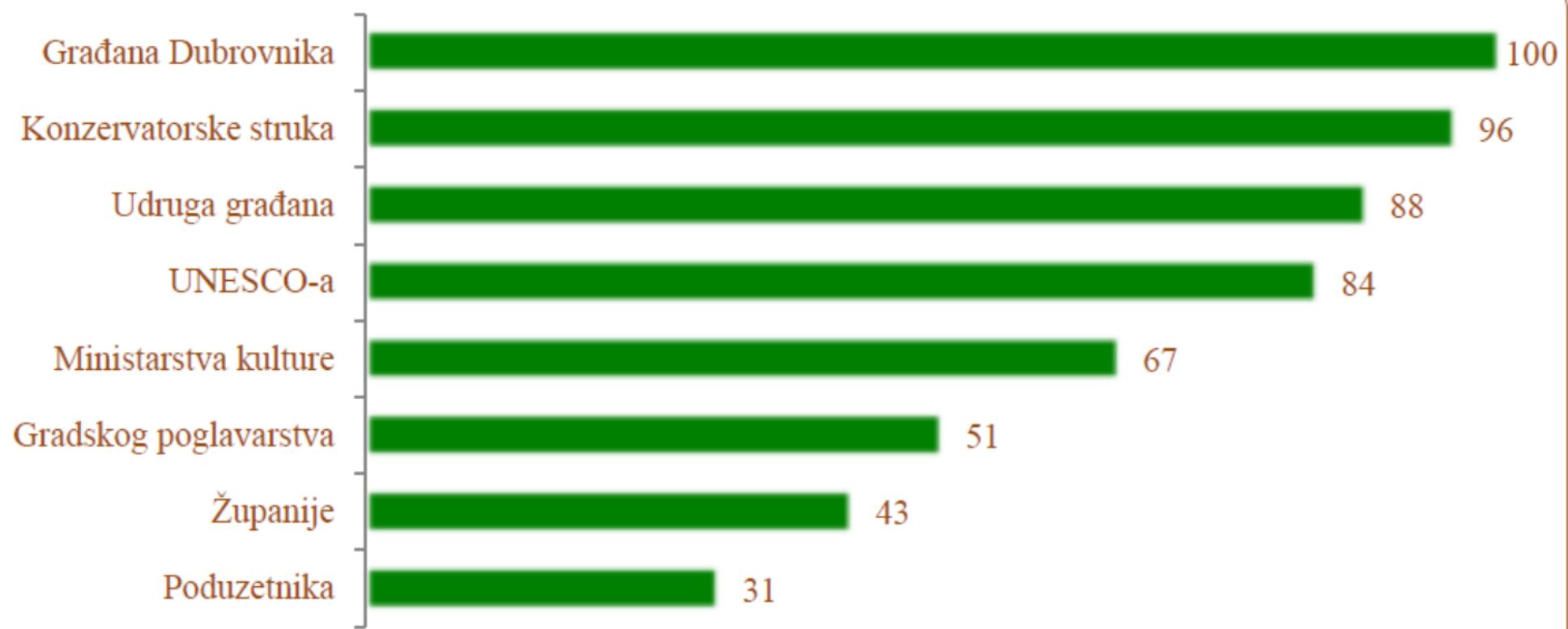
* Prikazan je zbroj udjela ocjena *prilično* i *izrazito*.

SLIKA 35 Procjena važnosti mišljenja pojedinih aktera za planiranje razvojnih projekata u Dubrovniku – pogled iz perspektive anketiranih stručnjaka (%)*

* Prikazan je zbroj udjela ocjena *prilično i izrazito*.

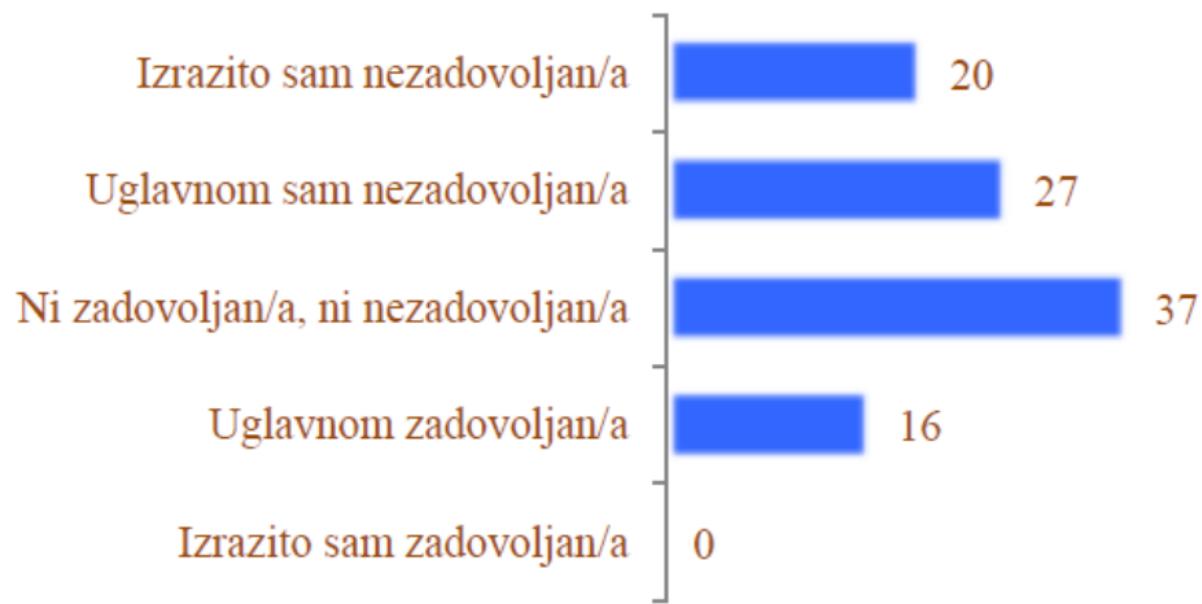
SLIKA 38 Procjena važnosti mišljenja pojedinih aktera za planiranje razvojnih projekata u Dubrovniku – pogled iz perspektive kulture i civilnog sektora (%)*

* Prikazan je zbroj udjela ocjena *prilično* i *izrazito*.

INFORMIRANJE I SUDJELOVANJE

SLIKA 49 Zadovoljstvo aktera iz ekonomskog sektora dostupnošću informacija koje javnost dobiva o gradskim razvojnim projektima (%)

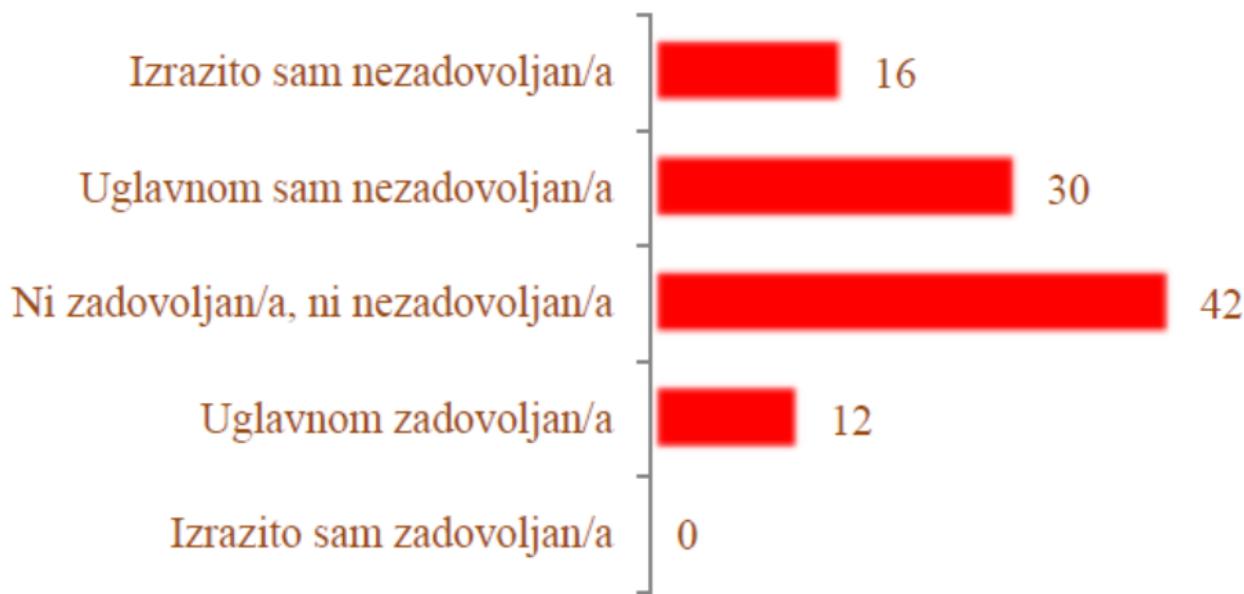

SLIKA 50 U kojoj su mjeri informacije koje su dolazile do razvojnim projektima potpune i vjerodostojne?
Pogled iz perspektive aktera iz ekonomskog sektora (%)

SLIKA 50 U kojoj su mjeri informacije koje su dolazile do šire javnosti o gradskim razvojnim projektima potpune i vjerodostojne?
Pogled iz perspektive aktera iz ekonomskog sektora (%)

SLIKA 54 Zadovoljstvo anketiranih stručnjaka dostupnošću informacija koje javnost dobiva o gradskim razvojnim projektima (%)

SLIKA 55 U kojoj su mjeri informacije koje su dolazile do šire javnosti o gradskim razvojnim projektima potpune i vjerodostojne?
Pogled iz perspektive anketiranih stručnjaka (%)

SLIKA 55 U kojoj su mjeri informacije koje su dolazile do šire javnosti o gradskim razvojnim projektima potpune i vjerodostojne?
Pogled iz perspektive anketiranih stručnjaka (%)

SLIKA 59 Zadovoljstvo aktera iz kulture i civilnog sektora dostupnošću informacija koje javnost dobiva o gradskim razvojnim projektima (%)

SLIKA 60 U kojoj su mjeri informacije koje su dolazile do širom razvojnim projektima potpune i vjerodostojne?
Pogled iz perspektive aktera iz kulture i civilnog sektora (%)

SLIKA 60 U kojoj su mjeri informacije koje su dolazile do šire javnosti o gradskim razvojnim projektima potpune i vjerodostojne?
Pogled iz perspektive aktera iz kulture i civilnog sektora (%)

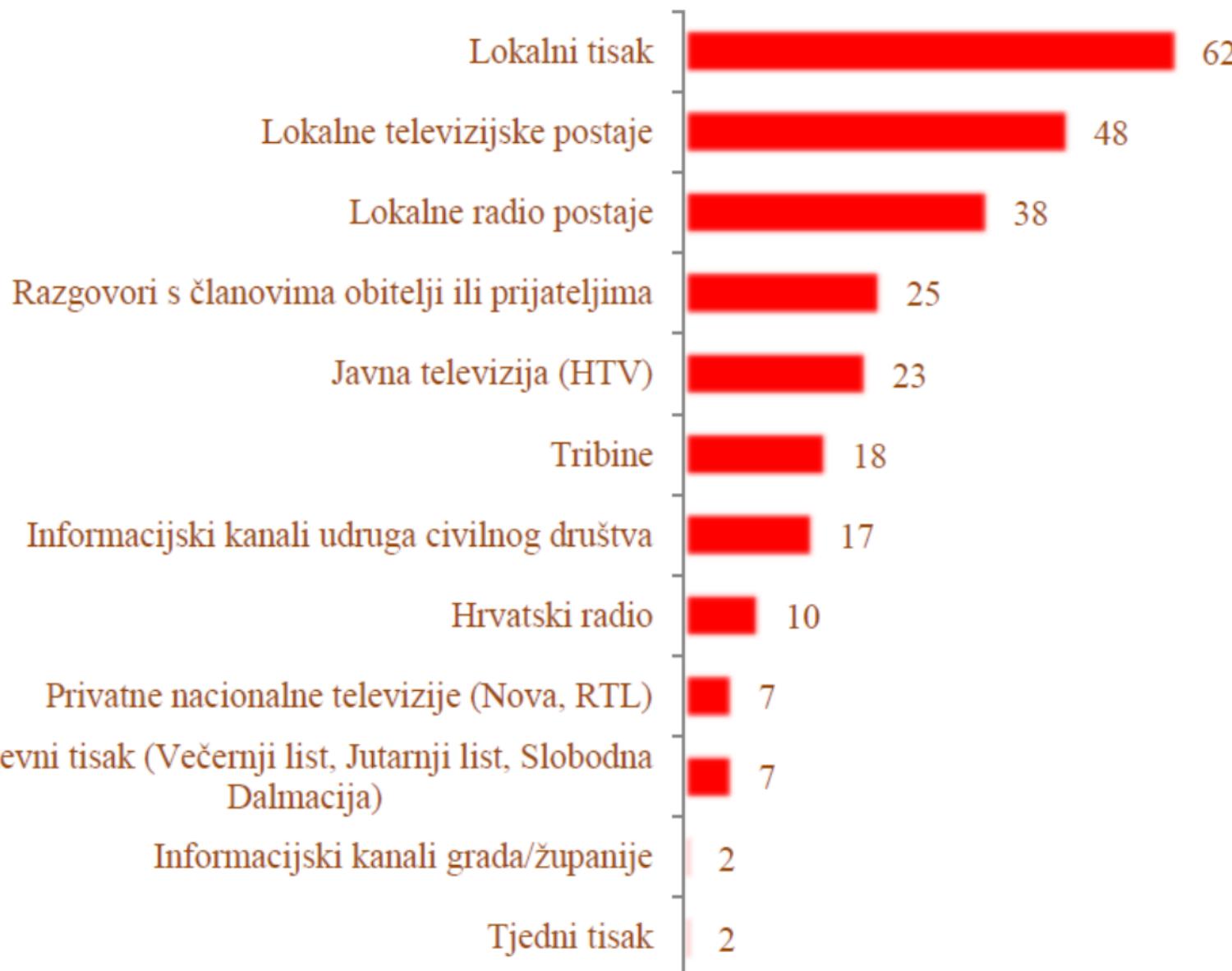

SLIKA 52 Najprikladniji informacijski kanali za predstavljanje gradskih razvojnih projekata – pogled iz perspektive aktera iz ekonomskog sektora (%)*

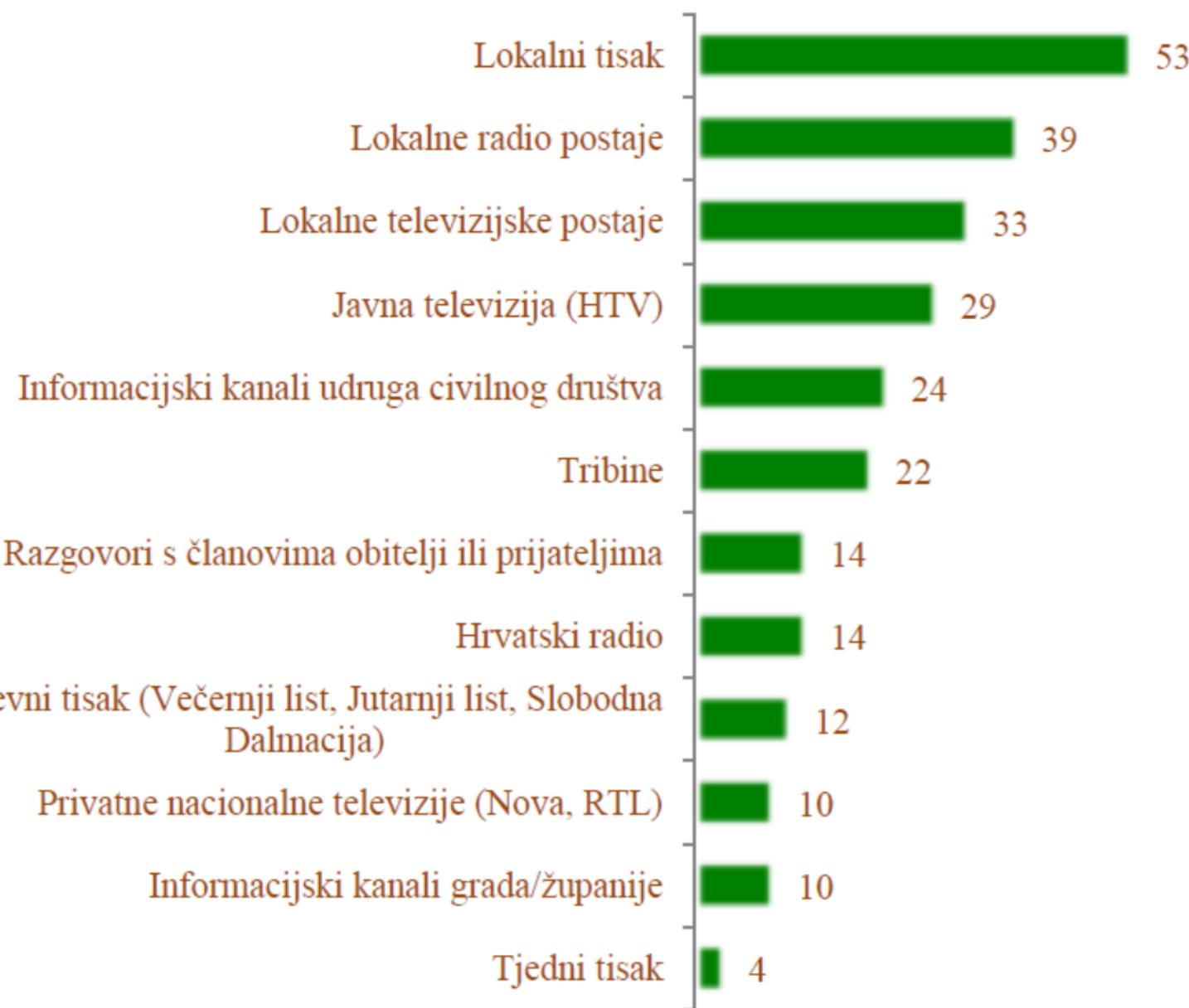
* Bilo je moguće izdvojiti 2 informacijska kanala, pa je udio za svaki prikazani informacijski kanal izračunat u odnosu na ukupan broj ispitanika u poduzorku.

SLIKA 56 Izvori koji najpotpunije informiraju javnost o gradskim razvojnim projektima – pogled iz perspektive anketiranih stručnjaka (%)^{*}

* Bilo je moguće izdvojiti 3 izvora, pa je udio za svaki izvor izračunat u odnosu na ukupan broj učenika u poduzorku.

SLIKA 61 Izvori koji najpotpunije informiraju javnost o gradskim razvojnim projektima – pogled iz perspektive aktera iz kulture i civilnog sektora (%)^{*}

* Kada je moguće izdvojiti 3 izvora, pa je udio za svaki prikazani izvor izračunat u odnosu na ukupan broj ispitanika u poduzorku.

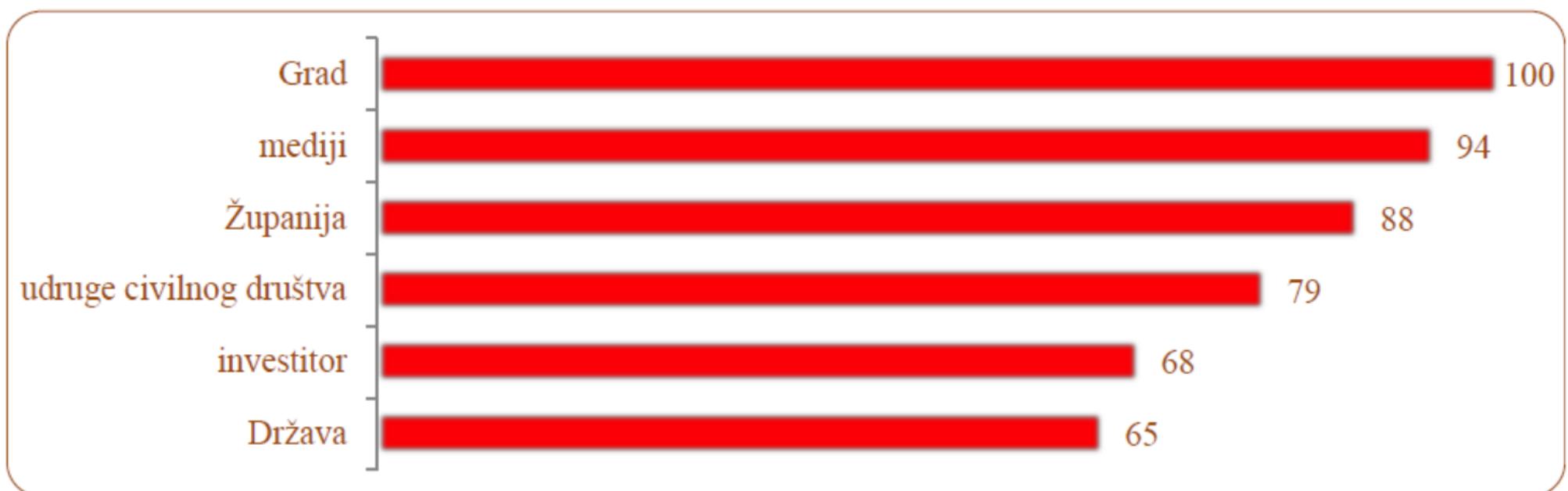
SLIKA 53 Tko bi trebao imati obavezu cjelovitog i kontinuiranog informiranja šire javnosti o gradskim razvojnim projektima?

Pogled iz perspektive aktera iz ekonomskog sektora (%)*

* Prikazan je zbroj udjela ocjena *prilično* i *izrazito*.

SLIKA 58 Tko bi trebao imati obavezu cjelovitog i kontinuiranog informiranja šire javnosti o gradskim razvojnim projektima?
Pogled iz perspektive anketiranih stručnjaka (%)*

* Prikazan je zbroj udjela ocjena *prilično* i *izrazito*.

SLIKA 63 Tko bi trebao imati obavezu cjelovitog i kontinuiranog informiranja šire javnosti o gradskim razvojnim projektima?
Pogled iz perspektive aktera iz kulturnog i civilnog sektora (%)*

* Prikazan je zbroj udjela ocjena *prilično* i *izrazito*.

SLIKA 69 Jeste li zadovoljni sa sadašnjim dijalogom između gradske uprave i građana kada je riječ o planiranju i razvoju Vašega grada? (%)

INTERVJUI: UPRAVLJANJE DUBROVAČKOM BAŠTINOM DANAS

Komercijalizacija baštine i njena redukcija na ekonomski ciljeve

Neadekvatnost postojećeg modela upravljanja baštinom

Zamke turizma - gentrifikacijski procesi u gradskoj jezgri

Neadekvatan položaj struke

Neprimjerena revitalizacija

Inferioran položaj prirodne baštine

CIVILNE UDRUGE

manjak stručne podrške, manjak vlastite inicijative,
preširoko definiranje, ali i potreba za njihovim umrežavanjem,
međusobnom suradnjom i konstantnim jačanjem civilne pozicije.

INTERVJUI - NAGLASCI

- važnost uključivanja građana u participativne procese,
- nedovoljna zainteresiranost, stručnost i motivacija građana
- važnost implementacije građanskih zahtjeva i kritika
dosadašnja iskustva da se participacijski proces simulira na
formalnoj razini dok stvarni rezultati izostaju
- diskusija na **javnim tribinama**, posredovanje javnih **glasila**,
mogućnost **pismenog** izjašnjavanja o problemima (anonimni i
potpisani), ali i **plenumi** građana
- pravodobno informiranja građana i njihovog uključivanja u svim
fazama od ideje do realizacije

Prezi

INTERVJUI: UPRAVLJANJE

Fokus grupa: Akteri civilnog društva

Među Dubrovčanima, kada je riječ o baštini, više prevladava razmišljanje u ekonomskim, a manje u identitetским kategorijama

Jačanjem komercijalizacije baštine slabi njena uloga identetskog označitelja

Ugoda turista je u prvom planu, ispred kvalitete života Dubrovčana

Sklonost da se „okrive“ došljaci koji ne razumiju baštinu ali i domaći koji napuštaju grad

Pasivnost i rezignacija građana ide u prilog onima kojima je isključivi cilj stvaranje profita

Sezonski turizam, na vrhuncu opterećenja ugrožava i svakodnevnicu građana i izvornu atrakcijsku vrijednost

Nedostatak vizije i društvenog dogovora: „...bolja je dogovorna šteta, nego korist bez dogovora.“

Problem institucionalnog kapaciteta na lokalnoj i nacionalnoj razini

Pritisak na lokalnu zajednicu

Naglašena potreba da se budući razvoj orientira prema ekološkim konceptima

Zaokret prema humanističkoj dimenziji turizma...

Uključivanje građana u planiranje razvoja, njihovo je izvorno pravo

Uvođenje koncepta socijalno održive zajednice

Građane treba odgajati a ne samo kvalitetno informirati

Prezi

Fokus grupa: Akteri političkog života

Prezoi Dubrovnika promatraju u širem okviru od administrativnih granica grada

Fokus grupa: Akteri političkog života

Razvoj Dubrovnika promatrati u širem okviru od administrativnih granica grada

Privatni interesi suprotstavljaju se javnima

Baština je doživljena kao razvojni resurs, nešto na čemu se može zaraditi

Negativni aspekti turizma

Tradicija izvaninstitucionalnog rješavanja problema (npr. u postupcima dobivanja dozvola)

Podjela na domaće i došljake – prikriva stvarnu prirodu odnosa prema gradu na kojem svi žele profitirati

Prisutan je proces retradicionalizacije (povećan interes mladih za nematerijalnu baštinu)

Neadekvatan odnos države prema Dubrovniku

Izražena bojazan da udruge nisu autentični glas zainteresirane javnosti

Udruge se „optužuju“ za prikriveno poduzetništvo

Nedostatak vizije kod udruga koje znaju što nije prihvatljivo ali ne znaju što žele

Nepostojanje vizije i strategije

Loš zakonski okvir koji nije dobar iz perspektive uključivanja građana, a nije ni fleksibilan za ulagače

simboli

Ocjena važnosti pojedinih simbola grada pokazuje da među ispitanicima postoji prilično jasna predodžba koji su to elementi koji su pridonijeli da je Dubrovnik (p)ostao jedinstveno mjesto u svjetskim razmjerima.
Ispitanici kao tri najvažnija izdvajaju: gradske zidine, sliku grada u cjelini, te dubrovačku povijest.

ciljevi

Ciljevi oko kojih se složilo najviše ispitanika objedinjuju s jedne strane, valoriziranje i čuvanje baštine, a s druge strane zahtjev da se dubrovačkim građanima omogući život s baštinom, posebno kroz nastojanje da se adekvatnim brojem stalnih stanovnika uravnoteži socijalna struktura u jezgri. Socijalna vitalnost jedan je od preduvjeta održivog upravljanja baštinom, ili gradom koji je baština.

kriteriji

Ispitanici su se jasno opredijelili za kriterije socijalne i ekološke održivosti.

Drugim riječima, prihvatljivost nekog projekta ili aktivnosti u budućnosti će se mjeriti preko ocjene njihove intervencije u okoliš: remeti li ravnotežu prirodnih uvjeta ili im daje novu vrijednost, ali isto tako, ugrožava li socijalni život grada i građana ili ga obogaćuje.

prioriteti

Glavni prioriteti za unapređenje razine zaštite dubrovačke baštine su bolje povezivanje različitih aktera i dobar zakonski okvir. Ukratko, traži se komunikacijski model koji "uključuje" sudionike i omogućava protok informacija i ideja, uz podršku primjerenog zakonskog okvira.

informiranje

Postojeća razina informiranja, po mišljenju ispitanika, mogla bi se poboljšati. Argumenti za ovakav stav su u ocjeni da je javnost u velikoj mjeri zainteresirana, ali i u ocjeni nezadovoljstva postojećom kvalitetom informacija. Pri tome je izražena preferencija prema lokalnim medijima koji bi mogli činiti dobru osnovu jedne učinkovite komunikacijske mreže.

prijetnje

Turizam, osobito masovni, te pretjerana komercijalizacija baštine.

Sugovornici smatraju da građani Dubrovnika kulturnu baštinu ponajprije doživljavaju kao nešto na čemu se može zaraditi i od čega se može dobro živjeti. Na tom odnosu grad - turizam uočavaju se mnogi prijepori i prepreke socijalno-održivom razvoju grada.

akteri

Povjerenje u struku i građane značajno je veće nego povjerenje u institucije vlasti.

Stoga se ova dva razvojna aktera nameću kao stabilni partneri čije bi mišljenje moglo biti presudno za sudbinu budućih razvojnih projekata.

Političari, ali i poduzetnici svoju reputaciju mogu "popraviti" ili "steći" kroz otvoreni dijalog za koji su svi načelno zainteresirani.

usporedba

Akteri iz kulturnog i civilnog sektora su kritičniji od ostalih.

No, razlike nisu velike, i razlikuju se više u intenzitetu nego u smjeru. Takav nalaz ohrabruje zbog vrijednosnog konsenzusa oko pitanja ciljeva, kriterija i prioriteta upravljanja baštinom što jamči solidan socijalni kapital na koji se može računati u razvojnim aktivnostima Dubrovnika.

preporuke

- 1. Unaprijediti normativni/zakonski okvir.*
- 2. Raditi na vraćanju povjerenja između različitih aktera (građani – političari – udruge – struka).*
- 3. Odgajati građane za participaciju (primjereno generaciji).*
- 4. Uključiti sve aktere već u ranim fazama nekog projekta.*
- 5. Nakon dijaloga osigurati povratnu informaciju za građane.*
- 6. Participativni proces razumijevati kao cjelinu zakonskog okvira, procedura i dijaloga, te odgajanja za demokratske načine odlučivanja.*
- 7. Raditi na tome da svi akteri (planeri, poduzetnici, građani, političari i dr.) uvide i vlastite interese/benefite od implementacije participacijskog procesa.*

POLITICS: INSTITUTIONALISED

